

Sieci współpracy

Lider samotny
czy osamotniony?

Założenia wychowawcze w reformie 2026

WYDAWCA PISMA:

Pomorskie Centrum Edukacji
Nauczycieli w Gdańsku,
Al. gen. J. Hallera 14, 80-401 Gdańsk
tel.: (58) 34 04 100 (centrala);
(58) 34 04 110 (sekretariat)
fax: (58) 34 10 763, www.pcen.gda.pl
e-mail: edukacjapomorska@pcen.gda.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

Małgorzata Bukowska-Ulatowska
– redaktor naczelna

Magdalena Urbaś

– z-ca redaktor naczelnej

Beata Symbor

Joanna Aleksandrowicz

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD:

Beata Kwaśniewska

WSPARCIE TECHNICZNE:

Andrzej Cylwik

Dorota Gmerek

Olgiert Tuskiewicz

WSPÓŁPRACA:

Pomorska Biblioteka Pedagogiczna
w Gdańsku

Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

Instytucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

Biuletyn Pomorskiego
Centrum Edukacji Nauczycieli
w Gdańsku

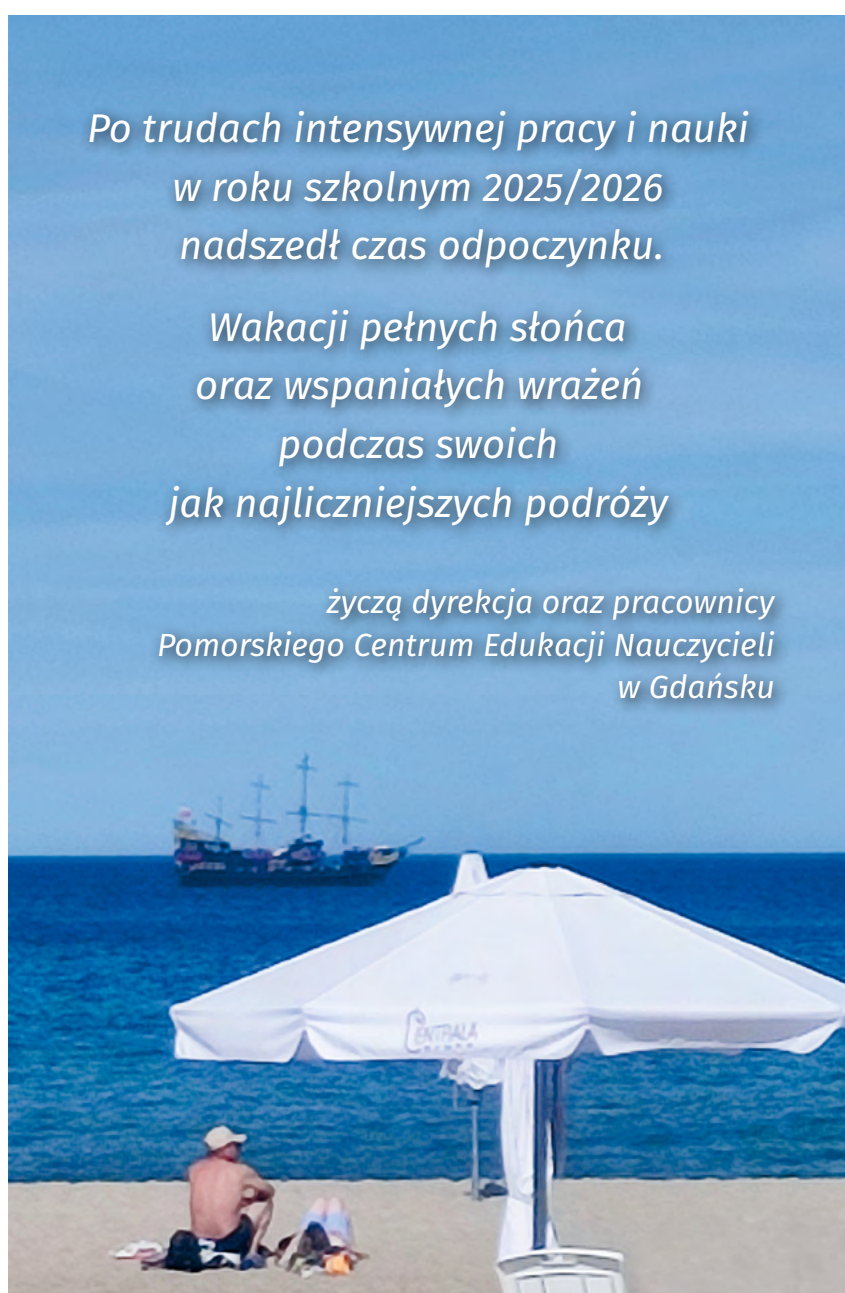
Organ prowadzący:
Samorząd Województwa Pomorskiego

Placówka posiada akredytację
– decyzja Pomorskiego Kuratora
Oświaty w Gdańsku nr 540/2025 z dnia
1 sierpnia 2025 r.

Placówka wpisana do rejestru
instytucji szkoleniowych
Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Gdańsku pod nr ewidencyjnym
2.22/00057/2007

PUBLIKUJ W „EDUKACJI POMORSKIEJ”

Redakcja czasopisma serdecznie zaprasza do współpracy partnerów indywidualnych i instytucjonalnych, podejmujących inicjatywy korzystnie wpływające na kształt oświaty w naszym regionie. Zachęcamy do nadsyłania ciekawych artykułów na adres: edukacjapomorska@pcen.gda.pl oraz korzystania z możliwości uzyskania patronatu medialnego „Edukacji Pomorskiej”. Szczegółowe informacje dot. zasad publikacji, a także numery archiwalne naszego dwumiesięcznika są dostępne na stronie internetowej: www.pcen.gda.pl/publikacja/edukacja-pomorska.

*Po trudach intensywnej pracy i nauki
w roku szkolnym 2025/2026
nadszedł czas odpoczynku.*

*Wakacji pełnych słońca
oraz wspaniałych wrażeń
podczas swoich
jak najliczniejszych podróży*

*życzą dyrekcja oraz pracownicy
Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli
w Gdańsku*

Fot. B. Kwaśniewska

Drodzy Państwo,

tematem przewodnim obecnego numeru „Edukacji Pomorskiej” jest sieciowanie, rozumiane w edukacji jako proces budowania oraz rozwijania relacji zawodowych – polegający na dzieleniu się wiedzą, wymianie doświadczeń i praktyk edukacyjnych oraz na wzajemnym wsparciu i poszukiwaniu nowych rozwiązań dydaktyczno-wychowawczych. Fundamentem prawdziwej sieci współpracy są relacje oparte na zaufaniu. Sieciowanie umożliwia zmianę układu społecznego w procesie uczenia się, gdzie wiedza staje się konstruktem budowanym w relacjach z innymi. W paradygmacie konektywizmu proces ten polega na współtworzeniu środowiska sprzyjającego uczeniu się poprzez kreację i współpracę, z poszanowaniem kompetencji oraz autonomii wszystkich uczestników.

W sieci współpracy i samokształcenia nauczyciel staje się aktywnym podmiotem: skutecznie zarządza wiedzą oraz dostosowuje strategię do nieustannie zmieniającej się rzeczywistości i wyzwań współczesnego – w tym cyfrowego – świata. Przyjmując, że networking jest sztuką nawiązywania oraz utrzymywania wartościowych relacji, w kontekście pracy pedagogów i dyrektorów szkół największą wartością jest przynależność do grupy zawodowej, dająca zrozumienie oraz realne wsparcie. W szerszej perspektywie sieciowanie dba o nasz dobrostan i może być skutecznym antidotum na wypalenie zawodowe. Sieć, skoncentrowana na wspólnym omawianiu problemów, pozwala skupić się na bieżących potrzebach oraz ich rozwiązaniach. Jej efektem mogą być realne zmiany jakościowe w edukacji – najpierw na poziomie danej szkoły, a następnie lokalnie i regionalnie. Zachęcam do zapoznania się z różnorodnymi sieciami przedmiotowymi oraz problemowymi, organizowanymi przez naszą placówkę, w której profesjonalizm łączymy z pasją.

W rubryce „Forum edukacyjne” pochylamy się refleksyjnie i filozoficznie nad postacią dyrektora szkoły, jego przywództwem oraz odpowiedzialnością. Jak przekonuje autor artykułu: *Lider nie myli sympatii z szacunkiem, a kompetencji z manipulacją. Potrafi słuchać. Nie jest głuchy na siłę argumentów.* Czy to czyni go osobą samotną, czy osamotnioną? Podejmujemy również temat wdrażanej Reformy 26 Kompas Jutra w kontekście założeń pracy wychowawczej. W kolejnych artykułach prezentujemy szerokie spektrum wątków i praktyk edukacyjnych, m.in. z zakresu nowoczesnych technologii, własności intelektualnej i praw autorskich, codzienności edukacji wczesnoszkolnej i artystycznej, samorządności branżowej w kształceniu zawodowym oraz praktyk w ramach programu ERASMUS+.

Aktualny numer naszego pisma kończymy drugą częścią wywiadu z Anną Konarzewską, Nauczycielem Pomorza 2025, która radzi: *Po pierwsze, nie próbujcie być idealni. W edukacji nie ma ideałów. Jest za to codzienny wysiłek, relacje, uczenie się na błędach i ciągłe zaczynanie od nowa.* Mniej więcej tak, jak w działalności sieci współpracy, do których serdecznie zapraszam, ceniąc ich znaczenie dla rozwoju zawodowego i osobistego.

Na nadchodzący okres ferii letnich życzę Państwu cudownych przeżyć wakacyjnych, spotkań z fascynującymi ludźmi i czułych rozmów – nie tylko o edukacji.

dyrektor

Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli
w Gdańsku

SPIS TREŚCI

■ TEMAT NUMERU

Razem łatwiej uczyć się szkoły – o potencjale sieci współpracy i samokształcenia	5
<i>Małgorzata Bukowska-Ulatowska, Sylwia Kilanowska-Męczykowska</i>	
Przestrzenie rozwoju, wsparcia i inspiracji dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej	7
<i>Ewa Jura-Ilis, Aleksandra Kaczmarek</i>	
Kreatywna praca z książką – sieć nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i bibliotekarzy	8
<i>Dominika Ringwelska</i>	
Projekt: JĘZYK POLSKI, czyli współpraca na bazie tekstów kultury	9
<i>Justyna Wołoszyk-Brzezińska</i>	
Dmuchać w skrzydła innym, nie zapominając o własnych – o filozofii nauczycieli sukcesu	10
<i>Joanna Nikulin-Stawińska</i>	
Z laserem, gwoździem i pantofelkiem – ku nowej przyrodzie	11
<i>Magdalena Urbaś</i>	
Pomorska Sieć Nauczycieli Geografii	12
<i>Bartłomiej Kulas</i>	
Muzyczne Atelier	13
<i>Marzena Krasowska</i>	
Inspirujemy się – sieć nauczycieli religii	14
<i>Teresa Michalska</i>	
Sieciowanie ma sens	15
<i>Sylwia Kilanowska-Męczykowska</i>	
BE PROECO – sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli	16
<i>Irmina Buczek</i>	
Jak sieć współpracy zmienia oblicze bibliotek szkolnych	17
<i>Beata Symbor</i>	
Razem tworzymy jakość – sieć nauczycieli Erasmus+ w działaniu	18
<i>Aleksandra Dobke</i>	

■ FORUM EDUKACYJNE

Dyrektor szkoły – lider samotny czy osamotniony?	19
<i>Paweł Pytko</i>	
Założenia wychowawcze w reformie 2026 Kompas Jutra	21
<i>Łukasz Franków</i>	

■ BADANIA I ANALIZY

.....	23
-------	----

■ TIK W SZKOLE

Smartfon jako narzędzie dydaktyczne w edukacji językowej	24
<i>Ewa Ostarek</i>	

■ WOKÓŁ NAS

Kwietniowi Antypiraci – finał jubileuszowej edycji akcji	26
<i>Anna Puścińska</i>	
Nos w nos ze sztuką. Jak zmienić edukację artystyczną w interaktywną przygodę bez użycia ekranów? Stała oferta edukacyjna Nadbałtyckiego Centrum Kultury w Gdańsku dla grup szkolnych	28
<i>Agnieszka Drygiel</i>	
Misja: zobaczyć szkołę inaczej – lekcja otwarta dla rodziców w klasie pierwszej	31
<i>Joanna Haftka</i>	
Warto czytać – 25 lat spotkań z książką i drugim człowiekiem	32
<i>Joanna Zastawna, Marzena Witek</i>	
Spotkania ze sztuką w Szkole Podstawowej nr 45 im. Bohaterów Westerplatte w Gdańsku	34
<i>Izabella Postuszny, Beata Rzyśko-Wójcik</i>	
Projekt Realtalk – bo depresja nie powinna być tematem tabu	38
<i>Kaja Koriat-Kreft, Natalia Karkowska</i>	
Rola uczelni i samorządów zawodowych w kształceniu zawodowym branży budowlanej	41
<i>Magdalena Pytko-Leśniak</i>	
Szkolimy się zawodowo, czyli uczniowie i kadra Zespołu Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich na ścieżkach Erasmus+ ...	44
<i>Anna Pawelec</i>	

■ BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA

Wywiad z Anną Konarzewską, laureatką konkursu Nauczyciel Pomorza Roku 2025, cz. II	47
<i>z Anną Konarzewską rozmawia Joanna Kamrowska</i>	

■ O TYM SIĘ MÓWI

.....	50
-------	----

TEMAT NUMERU

Razem łatwiej uczyć się szkoły – o potencjale sieci współpracy i samokształcenia

*Małgorzata Bukowska-Ulatowska,
nauczyciel-konsultant PCEN ds. edukacji j. obcych;
Sylvia Kilanowska-Męczykowska,
nauczyciel-konsultant PCEN ds. języka polskiego
i pracy z uczniem z doświadczeniem migracji*

*Spotkanie jest początkiem, współpraca – postępem,
a wspólna praca – sukcesem.
Henry Ford*

Współczesna szkoła zmienia się szybciej niż kiedykolwiek. Nowe technologie, zróżnicowane potrzeby uczniów, wyzwania wychowawcze, potrzeba oceniania wspierającego uczenie się, kontakty z rodzicami, dbałość o dobrostan – lista tematów, z którymi mierzy się kadra oświatowa, stale się wydłuża.

W tej sytuacji tradycyjne szkolenie, choć nadal potrzebne, nie zawsze wystarcza. Czasem ważniejsze od jednorazowego spotkania jest stałe miejsce, w którym można zapytać: *Jak wy to robicie? Co się sprawdziło? Czy ktoś ma podobny problem?* Takim miejscem jest sieć współpracy i samokształcenia.

Sieć współpracy i samokształcenia to grupa nauczycieli, dyrektorów, bibliotekarzy lub innych szkolnych specjalistów, którzy łączą się wokół wspólnego tematu. Może nim być dany przedmiot czy rodzaj zajęć edukacyjnych, ale też takie kwestie, jak np. praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, wykorzystanie sztucznej inteligencji w edukacji, rozwijanie kompetencji czytelnicych dzieci i młodzieży czy profilaktyka uzależnień. Nie chodzi jednak o kolejną formalną grupę roboczą, lecz o żywe środowisko uczenia się. Uczestnicy sieci wspólnie rozwijają swój warsztat pracy, przede wszystkim korzystając z własnych zasobów, ale też sięgając po wiedzę ekspertów. Wymieniają się doświadczeniami, analizują swoje praktyki oraz poszukują inspiracji i nowych rozwiązań. Budują relacje zawodowe oraz wzajemnie wspierają się w codziennej pracy. Sieć to również przestrzeń refleksji i rozwijania postawy uczenia się przez całe życie.

Siła sieci wynika z tego, że punktem wyjścia są realne potrzeby jej członków. Spotkanie organizacyjne zwykle zaczyna się od rozpoznania zasobów, oczekiwań i problemów uczestników. Dopiero później ustala się szczegółowe cele, harmonogram oraz zasady pracy. Dzięki temu sieć nie jest szkoleniem z katalogu, ale procesem sztytem na miarę. Uczestnicy nie tylko słuchają, lecz także współtworzą spotkania o charakterze warsztatowym: przynoszą własne przykłady, scenariusze, narzędzia, pytania i wątpliwości; zyskują dostęp do inspiracji, materiałów oraz informacji zwrotnych od koleżanek i kolegów po fachu.

Możliwość uczenia się od siebie nawzajem wzmacnia poczucie wspólnoty i pokazuje siłę współdzielenia doświadczeń. Ten aspekt był szczególnie ważny w czasie edukacji zdalnej podczas pandemii COVID-19, kiedy to spotkania sieci były przestrzenią istotnego wsparcia emocjonalnego.

Sieć jest ważną formą rozwoju zawodowego kadry oświatowej, łączącą spotkania bezpośrednie i/lub online z pracą pomiędzy nimi. Podczas spotkań można budować relacje, ćwiczyć, dyskutować i inspirować się nawzajem. Na platformie cyfrowej praca trwa dalej: uczestnicy wymieniają materiały, komentują pomysły, publikują efekty, wracają do zapisów dyskusji czy korzystają z dodatkowych zasobów edukacyjnych. To ważne, że uczenie się nie kończy się wraz z zakończeniem spotkania – do wielu zagadnień warto wrócić po lekcji, po rozmowie z uczniem, po radzie pedagogicznej, po pierwszej próbie wdrożenia wypracowanego rozwiązania.

Ważną rolę odgrywa koordynator sieci. To moderator procesu rozwojowego, który dba o dobrą atmosferę, porządkuje działania, prowadzi rozmowy, zaprasza ekspertów, motywuje do pracy między spotkaniami i czuwa nad tym, aby energia grupy prowadziła do konkretnych efektów.

Dobrze prowadzona sieć daje coś, czego często brakuje w codzienności szkoły: bezpieczną przestrzeń do mówienia o trudnościach. Dyrektor szkoły, nauczyciel czy specjalista może przyznać, że dopiero szuka sposobu, że coś nie działa, że potrzebuje pomysłu. W zamian otrzymuje nie ocenę, ale doświadczenie innych. Czasem najcenniej-

szą inspiracją jest zdanie koleżanki z innej szkoły: *U nas też tak było, spróbuj zacząć od...*

Tematyka sieci prowadzonych przez placówki doskonalenia nauczycieli może być modyfikowana zgodnie z potrzebami środowiska i aktualnymi zmianami w systemie oświaty. To szczególnie istotne: dobra sieć nie jest strukturą raz na zawsze zamkniętą. Reaguje na to, czym naprawdę żyje szkoła.

Znaczącą wartością sieci jest praktyczność. Rezultatem pracy grupy mogą być scenariusze zajęć, banki narzędzi, procedury, materiały dla rodziców, pomysły na lekcje, rekomendacje do pracy zespołów nauczycielskich czy wspólnie opisane dobre praktyki. Ale równie ważny efekt jest mniej widoczny: nauczyciele zaczynają częściej i bardziej otwarcie pytać, konsultować, dzielić się i korzystać z potencjału środowiska. Zamiast samotnego mierzenia się z problemem pojawia się kultura współpracy.

Sieć współpracy i samokształcenia to więc nie moda ani administracyjny dodatek do innych form doskonalenia. To odmienny sposób myślenia o rozwoju zawodowym: procesowy, bardziej partnerski i zakorzeniony w praktyce. W świecie, w którym szkoła potrzebuje odwagi, elastyczności oraz wzajemnego wsparcia, sieć przypomina prostą prawdę: najlepsze rozwiązania często powstają nie przy biurku eksperta, lecz w rozmowie praktyków, którzy chcą się uczyć od siebie nawzajem.

W roku szkolnym 2025/2026 w Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku działa 8 sieci skupiających dyrektorów przedszkoli oraz szkół podstawowych i ponadpodstawowych z województwa pomorskiego. Nauczyciele oraz szkolni specjaliści pracują w 31 sieciach współpracy i samokształcenia.

Również w projektach regionalnych działają sieci: sieć współpracy i samokształcenia opiekunów powiatowych i uczelnianych (projekt „Zdolni z Pomorza”), sieć współpracy nauczycieli kształcenia zawodowego – branże kluczowe dla rozwoju regionu (projekt „Regionalne wsparcie rozwoju szkolnictwa zawodowego”), a także sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli matematyki „Mikrostrategie – makroefekty” oraz sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli języka polskiego „Twórczo, inaczej, skuteczniej...” (projekt „Regionalne wsparcie kompetencji kluczowych w pomorskich szkołach”).

Wychodząc naprzeciw planowanym zmianom w oświacie, PCEN – we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji – prowadzi również ogólnopolską sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli konsultantów i doradców metodycznych *Ku nauczycielskiej i uczniowskiej sprawczości – profil absolwenta i absolwentki*.

Sieci współpracy i samokształcenia to formy doskonalenia od lat obecne w ofercie Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku. Prezentują szeroki wachlarz tematyczny i problemowy, potwierdzając tym samym różnorodność potrzeb pomorskiej kadry oświatowej. Zachęcamy Państwa do korzystania z bogatej oferty sieci koordynowanych przez pracowników i współpracowników naszej placówki. Na kolejnych stronach przybliżamy część z sieci nauczycielskich, które działają w roku szkolnym 2025/2026 i w większości planują kontynuację swojej pracy¹. Do której sieci PCEN dołączy Pani/Pan w kolejnym roku szkolnym?

Projekt edukacyjny „Od grosika do złotówki” 2026/27

Zapraszamy nauczycieli, którzy będą uczyć w klasie drugiej w roku szkolnym 2026/27, do udziału w ogólnopolskim projekcie z zakresu edukacji finansowej, przedsiębiorczości oraz szeroko pojętego bezpieczeństwa – „Od grosika do złotówki” [https://tiny.pl/2y3_mbpsg]. Jest to projekt edukacyjny z multimedialnym pakietem dydaktycznym przygotowany przez Fundację Młodzieżowej Przedsiębiorczości. Ten unikalny program dla najmłodszych uczniów ma charakter integralny, uwzględnia potrzeby oraz zainteresowania uczniów, a także wychodzi naprzeciw wymaganiom społecznym i ekonomicznym otaczającego świata. Jest zgodny z podstawą programową wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego.

źródło:
<https://od-grosika-do-zlotowki.junior.org.pl>

¹ O sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli młodych stażem pisaliśmy w nr 135 „Edukacji Pomorskiej” (s. 15-16), <https://www.pcen.gda.pl/publikacje>.

Przestrzenie rozwoju, wsparcia i inspiracji dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej

Ewa Jura-Ilis, Aleksandra Kaczmarek,
nauczyciele-doradcy metodyczni PCEN ds. edukacji wczesnoszkolnej

Od kilku lat prowadzimy sieci współpracy nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, które stanowią odpowiedź na realne potrzeby środowiska edukacyjnego. Każda z sieci ma odmienny charakter, jednak wszystkie łączy wspólny cel: wspieranie nauczycieli w rozwoju zawodowym, budowanie relacji oraz tworzenie praktycznych rozwiązań możliwych do wdrożenia w codziennej pracy z uczniami.

Pierwsza z sieci – *Wczesnoszkolni przy kawie* – koncentruje się na doskonaleniu warsztatu dydaktycznego i wychowawczego. W jej ramach podejmujemy tematy związane m.in. z metodą projektu, ocenianiem kształtującym, edukacją włączającą, pracą zespołową, edukacją zdrowotną czy wykorzystaniem podejścia STEAM. Ważnym obszarem jest także stosowanie nowoczesnych technologii, w tym narzędzi cyfrowych i elementów sztucznej inteligencji w pracy nauczyciela. Spotkania mają charakter warsztatowy – uczestnicy nie tylko zdobywają wiedzę, ale przede wszystkim tworzą własne materiały dydaktyczne, scenariusze zajęć i projekty edukacyjne. Dużym zainteresowaniem cieszą się również zajęcia poświęcone gamifikacji oraz wykorzystaniu gier w edukacji.

Druga sieć – *Razem w codzienności* – została zaprojektowana jako bezpieczna, nieoceniająca przestrzeń wsparcia dla nauczycieli. Jej istotą jest praca na realnych sytuacjach z życia szkolnego. Uczestnicy, korzystając z założeń mentoringu, tutoringu i coachingu, analizują trudne sytuacje wychowawcze, doskonalą komunikację – zwłaszcza w relacjach z rodzicami oraz współpracownikami

– a także wypracowują skuteczne strategie działania. Spotkania mają charakter praktyczny i opierają się na pracy warsztatowej, analizie przypadków oraz moderowanej dyskusji. Nauczyciele wychodzą z nich z konkretnymi narzędziami: schematami reagowania, pytaniami tutoringowymi czy rozwiązaniami możliwymi do zastosowania w klasie.

Trzecia sieć – *Lektury nieoczywiste* – to spotkania nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, którzy wspólnie tworzą praktyczne narzędzia do pracy z książką w klasach I-III. Wychodząc poza tradycyjne omawianie lektur, koncentrujemy się na rozwijaniu u dzieci myślenia krytycznego, kompetencji społeczno-emocjonalnych oraz umiejętności podejmowania bezpiecznych decyzji. W ramach sieci nauczycielki analizują fragmenty tekstów i opracowują gotowe do użycia propozycje zajęć – oparte na rozmowie, działaniu, dramie oraz twórczości dzieci. Powstające materiały mają charakter praktyczny i modułowy, dzięki czemu mogą być łatwo wykorzystywane przez innych nauczycieli w codziennej pracy.

Wszystkie trzy sieci mają charakter warsztatowy i opierają się na aktywnym udziale nauczycieli. To przestrzenie, w których teoria spotyka się z praktyką, a doświadczenie jednych staje się inspiracją dla innych. Efektem wspólnej pracy są nie tylko konkretne materiały i narzędzia, ale także poczucie wsparcia, współpracy oraz zawodowej wspólnoty.

„Edukacja zawodowa osób z niepełnosprawnością intelektualną – międzynarodowe rozwiązania, dobre praktyki”

Ekspertyza [dostępna nieodpłatnie pod adresem: https://tiny.pl/76_23t0mz] prezentuje rozwój teorii kształtujących edukację zawodową osób z niepełnosprawnością intelektualną, uwzględnienie podejścia integracyjnego i inkluzyjnego oraz wyniki badań efektywności tych strategii w kontekście poprawy samodzielności zawodowej i społecznej. Publikacja zawiera przykłady międzynarodowych rozwiązań systemowych edukacji zawodowej osób z niepełnosprawnością intelektualną (...). Autorka przedstawia również przykłady innowacji w edukacji zawodowej osób z niepełnosprawnością intelektualną, w tym innowacje cyfrowe, np. aplikacje mobilne czy platformy e-learningowe. Pokazuje też modele dostosowania miejsc pracy, np.: Job Coach, Work-Based Learning oraz środki wspomagające zatrudnienie, takie jak: zachęty finansowe dla pracodawców, pomoc prawna i programy przygotowania do zatrudnienia oparte na doświadczeniach międzynarodowych. Całość zamykają rekomendacje dla kształcenia zawodowego osób z niepełnosprawnością intelektualną w Polsce.

źródło: www.ibe.edu.pl

Kreatywna praca z książką – sieć nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i bibliotekarzy

Dominika Ringwelska,
nauczyciel konsultant PCEN ds. języka polskiego

Pierwsze spotkanie sieci miało miejsce w październiku 2017 roku. Łączyło ludzi z pasją do książek, aktywnych nauczycieli oraz bibliotekarzy. Szukaliśmy inspiracji i pomysłów, aby pokazać dzieciom, jaka radość może płynąć z czytania.

Nasz cel to dzielenie się wiedzą i doświadczeniem. Książki, słowa oraz ekspresja plastyczna są punktem wyjścia do wspólnej pracy. Każdego roku we wrześniu wybieramy tematy na najbliższy rok szkolny i skupiamy się na wartościowej literaturze. Ważne, by książki były dostosowane do wieku czytelnika. Liczy się dla nas zarówno wartość językowa, jak i graficzna, ponieważ ilustracje stają się wizualizacją treści oraz są pierwszymi obrazami, z którymi dzieci mają kontakt. Zawsze proponujemy przedłużenie przygody z bohaterami literackimi. Staramy się zapraszać uczniów do rozmaitych aktywności – w ten sposób zapamiętują swoją

Fot. D. Ringwelska

indywidualną podróż z bohaterem. Działanie, użycie różnorodnych materiałów oraz poruszanie wyobraźni pozwala stworzyć dzieciom wyjątkowe prace, które oglądamy na kolejnych spotkaniach uczestników sieci. Spotykamy się zawsze stacjonarnie (poza czasem COVID-19), przynosimy ze sobą książki, rekwizyty i inne pomoce dydaktyczne, które stają się punktem wyjścia do rozmów oraz dalszych inspiracji. Atmosfera na spotkaniach jest pełna dobrej energii, zapału, zaangażowania, niezliczonych pomysłów, chęci do działania i uśmiechu. Sukcesy dzieci oraz zrealizowane pomysły są często opisywane w artykułach, które można przeczytać w „Edukacji Pomorskiej”.

Sieć nie jest grupą zamkniętą, cieszymy się z każdej nowej osoby, która chce do nas dołączyć. Promujemy czytelnictwo, rozwijamy pasje dzieci, towarzyszymy im w twórczej drodze, pokazujemy książki, które uczą wrażliwości, empatii, poznawania świata, ale jednocześnie zachęcają, aby sięgać po kolejne tytuły. Czytamy teksty i ilustracje. Razem wchodzimy do świata książek.

Fot. D. Ringwelska

Fot. D. Ringwelska

Fot. D. Ringwelska

Fot. D. Ringwelska

Projekt: JĘZYK POLSKI, czyli współpraca na bazie tekstów kultury

Justyna Wołoszyk-Brzezińska,
nauczyciel-doradca metodyczny PCEN ds. języka polskiego

Fot. archiwum PCEN

przyszłości. *Gdy mówimy o wizji, ważne jest, by brać pod uwagę (...), co widzimy w innych ludziach, ich niedostrzegany potencjał. Wizja to coś więcej niż tylko załatwianie spraw, wykonanie pewnego zadania, osiągnięcie czegoś; to odkrywanie (...) potencjału* (Stephen R. Covey). Sieć Projekt: JĘZYK POLSKI pomaga taką wizję realizować.

Sieć Projekt: JĘZYK POLSKI powstała z myślą o osobach uczących języka polskiego w szkołach podstawowych woj. pomorskiego. Od początku jest miejscem spotkań otwartym na ciekawe pomysły łączące realizację podstawy programowej z trendami nowoczesnej edukacji. Jako trenerka myślenia krytycznego na pierwszym miejscu stawiam rozwijanie postaw, dzięki którym możliwe jest nie tylko zagłębianie się w wiedzę o tekstach kultury, ale przede wszystkim świadoma refleksja oscylująca wokół takich zagadnień jak: weryfikowanie faktów, umiejętność oddzielania ich od opinii, kwestionowanie oczywi-

stości, rozwiązywanie problemów czy myślenie o myśleniu.

Podczas cyklicznych spotkań zapraszam do przestrzeni, w której te właśnie postawy i umiejętności mają szansę być kształtowane. Realizacja zadań Sieci obejmuje m.in. propozycje miniprojektów, a także działań całorocznych. Zagadnienia tematyczne, które dotychczas zostały omówione i wdrożone w przestrzeń szkoły to: „Różnorodność kulturowa i kulturalna”, „Metoda LEGO – LOGOS na języku polskim i filozofii”, „Kompetencje przyszłości w klasie i w szkole”, „Edukacja do Kultury. Gdańsk – program z mocą inspiracji”, „Czytanie tekstów kultury (edukacja medialna)” oraz „Myślenie krytyczne w teorii i w praktyce”. To tylko niektóre propozycje projektów, które zapraszają do budowania przestrzeni otwartej na twórcze odkrywanie potencjału, rozwijanie współpracy i wspólne tworzenie wartościowych, innowacyjnych zadań. Warto tak działać!

Fot. archiwum PCEN

Dmuchać w skrzydła innym, nie zapominając o własnych – o filozofii nauczycieli sukcesu

Joanna Nikulin-Stawińska,
nauczyciel-doradca metodyczny PCEN ds. języka angielskiego

Fot. archiwum PCEN

Nauczyciele sukcesu – profesjonaliści z pasją to sieć współpracy nauczycieli języków obcych województwa pomorskiego pracujących twórczo, nieszablonowo i interdyscyplinarnie.

Kim są nauczyciele sukcesu? Czy to kolekcjonerzy nagród, dyplomów i wysokich wyników egzaminacyjnych swoich uczniów? Czy raczej pedagodzy, których celem jest coś o wiele cenniejszego, a co znacznie trudniej zmierzyć: otwartość, życzliwość, empatia, umiejętność budowania mostów, aby towarzyszyć swoim uczniom w rozwoju, w drodze do dorosłości? Czy profesjonaliści z pasją są tymi, którzy podejmują innowacyjne działania i dzielą się przepisami na sukces? Jak to robią przy jednoczesnym zachowaniu najwyższych standardów etycznych i zawodowych? Skąd czerpią inspirację, a skąd wewnętrzną siłę i motywację do pracy w dynamicznie zmieniającej się szkole?

Profesjonalizm mierzony pasją

Nauczyciele sukcesu... to sieć współpracy zraszająca nauczycieli języków obcych województwa pomorskiego, bez względu na wiek, staż pracy czy nauczaną język obcy. Wspólnym mianownikiem jest holistyczne oraz interdyscyplinarne podejście do ucznia i nauczyciela. W sieci tworzymy przestrzeń dla osób, które czują, że nowoczesna edukacja wymaga od nas wyjścia poza schemat.

Profesjonalizm mierzony pasją to podejście, w którym nauczyciel staje się *architektem relacji* oraz *facylitorem*, a jego głównym zadaniem jest tworzenie bezpiecznej przestrzeni opartej na zasadach współpracy i zaufania, w której uczeń może samodzielnie odkrywać swój potencjał, myśleć krytycznie, zadawać pytania oraz popełniać błędy.

Nauczyciel sukcesu to edu-lider, który potrafi dostrzec indywidualne talenty uczniów, a nie jedynie uśrednione wyniki ze sprawdzianów. Rola facylitatora polega na dmuchaniu w skrzydła młodych ludzi, pomaganiu im w budowaniu wiary we własne możliwości i przygotowaniu ich do wyzwań nowoczesnego świata.

Dobrostan, profesjonalizm, sukces

Troska o osobiste zasoby to nie tylko skuteczna profilaktyka wypalenia zawodowego, ale przede wszystkim klucz do zachowania pasji i satysfakcji z pracy. Nauczyciele sukcesu to profesjonaliści, którzy z uważnością dbają o siebie oraz swój potencjał, o pozytywne emocje i poczucie sensu, budują autorytet oparty na autentyczności, bezpośrednio odwołując się do koncepcji dobrostanu oraz modelu PERMAH Martina Seligmana, o którym mówiliśmy na pierwszym spotkaniu sieci.

Od teorii do praktyki: spotkania pełne inspiracji

Każde spotkanie sieci staje się inkubatorem nieszablonowych pomysłów. Nauczyciele odkrywają metody budzenia wewnętrznego potencjału uczniów oraz sposoby na wzmacnianie ich sprawczości poprzez arteterapię, kreatywne pisanie, pracę warsztatową i metodę projektu – angażujące lekcje języka obcego, które rozwijają kompetencje językowe oraz kompetencje społeczne. Dzięki wymianie doświadczeń oraz inspiracjom czerpanych z lokalnych programów kulturalnych i edukacyjnych, możemy realizować podstawę programową w sposób twórczy oraz efektywny... a to właśnie droga do sukcesu!

Zapraszam do sieci *Nauczyciele sukcesu – profesjonaliści z pasją!*

Fot. archiwum PCEN

Z laserem, gwoździem i pantofelkiem – ku nowej przyrodzie

Magdalena Urbaś,
nauczyciel konsultant PCEN ds. biologii i edukacji przyrodniczej

Wrzesień 2026 roku w klasie IV szkoły podstawowej to premiera nowego przedmiotu pod starą nazwą: przyroda.

Odpowiedzią na nadchodzące zmiany jest prowadzona od września 2025 r. hybrydowa sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli przyrody. To przestrzeń, w której – wspólnie, dzieląc się pomysłami oraz doświadczeniem – uczestnicy poznają założenia podstawy programowej i rozwijają swoje podejście do nauczania w kierunku łączenia różnych dziedzin oraz zastosowania koncepcji STEM.

Uczestnicy sieci zapoznawali się z nową przyrodą jeszcze na etapie projektu zmian. Jedno ze zdalnych spotkań sieci poprowadził koordynator zespołu tworzącego założenia przedmiotu przyroda – Łukasz Sporny, prezentując projektowane wówczas rozwiązania.

Spotkania stacjonarne mają charakter warsztatowy – uczestnicy pracują aktywnie, eksperymentując i dzieląc się doświadczeniem. Podążamy za wiązką lasera, obserwujemy rdzewienie gwoździ oraz badamy topnienie lodu, sięgając także po bardziej prestiżowe inspiracje, jak kawior molekularny.

Nauczyciele przyrody są także przewodnikami po mikroświecie. Podczas spotkań pracujemy z mikroskopem, obserwując m.in. komórki kamienne gruszki czy miąższ banana barwiony jodyną, planujemy też przyrządzić się gwiazdki mikroświata – pantofelkowi.

Przyroda ukazuje świat jako spójną całość, natomiast uczyć jej będą nauczyciele różnych specjalności, dlatego kluczowym zadaniem sieci jest przygotowanie uczestników do łączenia perspektyw.

Istotą sieci nauczycielskiej jest współpraca oraz wymiana doświadczeń. Uczestnicy dzielą się pomysłami i doświadczeniem oraz wspólnie szukają odpowiedzi na wyzwania, czerpiąc inspiracje m.in. z Programu Klub Młodych Odkrywców. Uczestnicy sieci rozpoczną pracę z gotowym pakietem doświadczeń i wsparciem zespołu.

Zapraszamy do wspólnej, przyrodniczej przygody w nowym roku szkolnym.

Bańki

Fot. M. Urbaś

Mikroskopowanie

Fot. M. Urbaś

Pomorska Sieć Nauczycieli Geografii

Bartłomiej Kulas,
nauczyciel doradca metodyczny PCEN ds. geografii

Nowa podstawa programowa – przyroda i geografia w szkole podstawowej

dr Rafat Magulski
ekspert, współautor nowych
podstaw programowych

Sebastian Ropel
nauczyciel-doradca
metodyczny ds. geografii
– GOSiE Gdynia

Zapraszam
na rozmowę
ekspertów

dr Bartłomiej Kulas
nauczyciel-doradca metodyczny
ds. geografii – Pomorskie Centrum
Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

Fot. archiwum PCEN

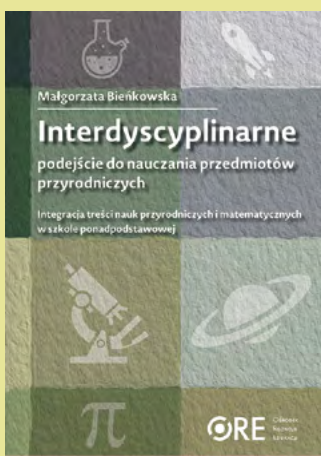
W roku szkolnym 2025/2026 w Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli uruchomiona została nowa sieć, która zrzesza nauczycieli geografii ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Jej inicjatorem jest dr Bartłomiej Kulas – doradca metodyczny w zakresie geografii w PCEN, a we współpracę przy tworzeniu sieci zaangażował się również Sebastian Ropel – doradca metodyczny w zakresie geografii w Gdynskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli.

Ze względu na specyfikę przedmiotu – duże rozproszenie nauczycieli geografii w województwie pomorskim – członkowie sieci (obecnie kilkadziesiąt osób) spotykają się

w formule online. Do tej pory odbyło się pięć spotkań sieci. Objęły one takie tematy, jak: regulamin oraz kolejne etapy Wojewódzkiego Konkursu Geograficznego, istotę proponowanego przedmiotu przyroda i związane z tym zmiany organizacyjne, matura próbna CKE z geografii czy wystrój pracowni geograficznej w dydaktyce przedmiotowej. Podczas spotkań sieci oprócz jej koordynatora występowali także eksperci zewnętrzni (w tym współtwórca nowych podstaw programowych przyrody oraz geografii, dr Rafat Magulski), jak i członkowie sieci

(nauczycielka opowiadająca o swojej pracowni geograficznej – Pani Katarzyna Danisiewicz). W tym roku szkolnym odbędzie się jeszcze spotkanie poświęcone konkretnym zmianom w podstawie programowej geografii w szkole podstawowej.

W przyszłości planowana jest dalsza rozbudowa sieci i jej wzbogacanie o nowe wątki – wystąpienia kolejnych ekspertów czy rozszerzenie tematyki spotkań o zagadnienia Olimpiad i konkursów w szkołach ponadpodstawowych.

„Interdyscyplinarne podejście do nauczania przedmiotów przyrodniczych. Integracja treści nauk przyrodniczych i matematycznych w szkole ponadpodstawowej”

Publikacja [dostępna nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/4x3hzt-fd>] jest skierowana do nauczycieli przedmiotów przyrodniczych, doradców metodycznych i nauczycieli konsultantów. Małgorzata Bienkowska rozpatruje w niej problem integrowania w nauczaniu wiedzy z zakresu chemii, fizyki, geografii i matematyki.

źródło: <https://ore.edu.pl>

Muzyczne Atelier

Marzena Krasowska,
nauczyciel-doradca metodyczny PCEN ds. muzyki

Sieć współpracy *Muzyczne Atelier* została stworzona jako przestrzeń wymiany doświadczeń dla nauczycieli muzyki, a także pedagogów innych przedmiotów, którym muzyka jest bliska i którzy chcą wykorzystywać jej elementy w swojej pracy dydaktycznej.

W ramach naszej działalności dzielimy się narzędziami wspierającymi budowanie klasy opartej na wzajemnym szacunku, różnorodności oraz współpracy. Wymieniamy się doświadczeniami dotyczącymi pracy zarówno z uczniami szczególnie uzdolnionymi – potrzebującymi wyzwań i przestrzeni do twórczego rozwoju – jak i z uczniami posiadającymi orzeczenia, którzy wymagają wsparcia, przewidywalności, spokoju i zrozumienia. Uczymy się także stosowania języka integracji oraz wykorzystania muzyki jako skutecznego narzędzia psychoprophylaktyki stresu, wyrażania emocji i budowania relacji.

Podczas dotychczasowych spotkań podejmowaliśmy zagadnienia związane z dobrostanem nauczyciela oraz wykorzystaniem nowoczesnych aplikacji muzycznych w edukacji szkolnej. Analizowaliśmy, w jaki sposób narzędzia cyfrowe mogą wspierać rozwój kompetencji muzycznych uczniów i motywować ich do nauki gry na instrumentach.

W trakcie warsztatów tworzyliśmy proste instrumenty etniczne z łatwo dostępnych materiałów. Zajęcia miały charakter praktyczny i kreatywny, a ich celem było zapoznanie uczestników z instrumentarium Orffa

oraz możliwościami jego wykorzystania w codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej. Warsztaty łączyły elementy ruchu, rytmu, improwizacji, śpiewu oraz działań plastyczno-technicznych, zgodnie z założeniami tej koncepcji. Kluczowym elementem był aktywny udział uczestników – wspólne muzykowanie, eksperymentowanie z dźwiękiem i tworzenie własnych instrumentów inspirowanych kulturami świata.

Podczas ostatniego szkolenia wspólnie wybraliśmy temat pracy z dźwiękiem oraz nagraliśmy krótki materiał w studiu nagrań (zob. <https://tiny.pl/sz22y5z8x>). Szkolenie zostało przygotowane z myślą o nauczycielach, którzy chcą w prosty i uporządkowany sposób stworzyć własne domowe studio nagrań oraz przygotowywać profesjonalnie brzmiące materiały dydaktyczne. Uczestnicy zdobyli wiedzę na temat doboru sprzętu, organizacji stanowiska pracy w warunkach domowych oraz nagrywania wokalu i instrumentów w sposób zapewniający wysoką jakość oraz użyteczność materiałów edukacyjnych.

Wierzmy, że muzyka nie tylko rozwija zdolności artystyczne uczniów, ale przede wszystkim wzmacnia ich pewność siebie, empatię oraz poczucie przynależności. *Muzyczne Atelier* to nowa, dynamicznie rozwijająca się sieć współpracy, w której – poprzez dzielenie się doświadczeniami, pomysłami i refleksjami – tworzymy przestrzeń do świadomej oraz twórczej pracy z dzieckiem. ■

„Rodzice w szkole. Budowanie efektywnej współpracy opartej na relacjach”

Prezentujemy praktyczny przewodnik dla nauczycieli [dostępny nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/0kxh0kb7f>] autorstwa Marzeny Jasińskiej, który zmienia perspektywę współpracy nauczyciel – rodzic. Publikacja stanowi kompendium wiedzy i narzędzi pomagających zamienić codzienne wyzwania w partnerską współpracę dla dobra dziecka. Pozycja stawia na kompetencje miękkie i psychologię relacji, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji rodziców dzieci z niepełnosprawnościami. Autorka z dużą empatią analizuje perspektywę rodzica (etapy żałoby, lęk o przyszłość dziecka czy syndrom „helikopterowego rodzica”). Pomaga nauczycielom zrozumieć źródła zachowania, które często odbierają jako atak. To przewodnik, który nie tylko mówi, co robić, ale też wyjaśnia – dlaczego pewne mechanizmy zachodzą. Autorka publikacji przygotowała wskazówki do natychmiastowego zastosowania (np. 16 zasad postawy sprzyjającej budowaniu relacji).

źródło: <https://ore.edu.pl>

Inspirujmy się – sieć nauczycieli religii

Teresa Michalska,
nauczyciel-doradca metodyczny PCEN ds. religii

Współczesna szkoła to nie tylko przestrzeń nauki, ale także miejsce, w którym młody człowiek poszukuje sensu, wartości i odpowiedzi na najważniejsze pytania życia. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera misja nauczyciela religii – nie jako przekaziciela treści, lecz jako świadka wiary. Właśnie z takiego spojrzenia zrodziła się inicjatywa *Inspirujmy się* – sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli religii, którzy pragną wspólnie odkrywać, jak skutecznie i autentycznie przekazywać wiedzę oraz wiarę w szkolnej rzeczywistości.

Inspirujmy się to przestrzeń spotkania ludzi, dla których Ewangelia nie jest jedynie tematem lekcji, ale żywym Słowem, które kształtuje codzienność. Regularne spotkania Sieci stają się okazją do modlitwy, refleksji oraz dzielenia się doświadczeniem wiary i pracy z uczniami. To właśnie w tej wymianie rodzi się nowa gorliwość i odwaga, aby głosić Chrystusa nie tylko słowem, ale przede wszystkim postawą życia.

Katecheci na Camino to inicjatywa, w ramach której katecheci z Archidiecezji Gdańskiej od pięciu lat regularnie przemierzają kolejne odcinki Pomorskiej Drogi św. Jakuba. Wędrowki łączą pielgrzymowanie z integracją środowiska nauczycieli religii oraz formacją duchową. To czas, w którym nauczyciel sam staje się uczniem – wsłuchanym, poszukującym i gotowym na działanie Ducha Świętego.

Doświadczenie wspólnoty pokazuje, że szkoła może być miejscem autentycznego spotkania z Ewangelią. Nie poprzez nadzwyczajne działania, lecz przez codzienną obecność, uważność na drugiego człowieka i gotowość towarzyszenia uczniom w ich drodze. *Inspirujmy się* uczy, że ewangelizacja dokonuje się często w prostocie – w rozmowie, w geście, w świadectwie.

To inicjatywa, która przypomina, że wiara przekazywana z serca ma największą moc. A nauczyciel, który sam żyje Ewangelią, staje się dla uczniów znakiem nadziei i drogowskazem prowadzącym ku Bogu.

Fot. archiwum PCEN

Fot. archiwum PCEN

„Wykorzystanie nowych technologii VR i AR w nauczaniu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych”

VR (rzeczywistość wirtualna) i AR (rzeczywistość rozszerzona) mogą wzbogacić edukację, ponieważ oferują rozwiązania, których nie da się osiągnąć tradycyjnymi metodami nauczania. Nowoczesne technologie powinny być jednak wprowadzane do szkół świadomie i odpowiedzialnie. Dlatego warto zapoznać się z najnowszą publikacją ORE [dostępną nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/65xqf3xt1>] autorstwa Łukasza Gierka. Porządkuje ona wiedzę na temat nowoczesnych technologii i przedstawia ich potencjał z myślą o nauczycielach rozważających wdrożenie VR i AR w szkołach.

źródło: <https://ore.edu.pl>

Sieciowanie ma sens

Sylvia Kilanowska-Męczykowska,
nauczyciel konsultant PCEN ds. języka polskiego
i pracy z uczniem z doświadczeniem migracji

Sieć polonistów szkół ponadpodstawowych

Sieć nauczycieli języka polskiego ze szkół ponadpodstawowych działa w PCENie od grudnia 2019 r. Gromadzi nauczycieli, którzy chcą rozwijać swój warsztat pracy i wymieniać się pomysłami na ciekawe oraz twórcze lekcje języka polskiego. Na naszych spotkaniach szukamy sposobów na nowe odczytania lektur szkolnych, dzielimy się dobrymi praktykami, a także poszukujemy rozwiązań codziennych polonistycznych problemów. Link do tegorocznych spotkań: <https://tiny.pl/rjmnzkr1p>.

Sieć edukacji artystycznej i kulturalnej

Sieć nauczycieli edukacji artystycznej i kulturalnej działa już ósmy sezon. Jej siłą jest interdyscyplinarny charakter. W spotkaniach uczestniczą nauczyciele różnych przedmiotów, których łączy zainteresowanie wykorzystaniem sztuki w edukacji, co widać w naszej publikacji w ramach „Cennych Inspiracji Metodycznych”, T. 7, *Sztuka jako uniwersalne narzędzie pracy nauczyciela*. Spotkania inspirują uczestników do stosowania literatury, muzyki i działań plastycznych jako narzędzi wspierających rozwój ucznia, jego kreatywność oraz ekspresję twórczą. Z czasem znajome z sieci stają się koleżankami, nie brakuje też wspólnych towarzyskich wyjść na wystawy, bo sztuki przyjemniej doświadcza się, gdy można o niej porozmawiać przy kawie ☺

Wobec wyzwań współczesnego świata

W ciągu ostatnich lat polskie szkoły uległy znacznej przemianie: uczniowie-cudzoziemcy przestali być wyjątkiem i stali się częścią szkolnej społeczności, co budzi wiele skrajnych emocji oraz staje się źródłem licznych wyzwań. Już od 2018 r. funkcjonuje w PCENie sieć skupiająca nauczycieli pracujących z uczniami z doświadczeniem migracji (czasami nawet były to dwie sieci jednocześnie), gromadząc nauczycieli wychowawców pracujących w szkołach różnorodnych językowo i kulturowo oraz nauczycieli języka polskiego jako drugiego. Celem spotkań jest rozwijanie kompetencji międzykulturowych środowiska szkolnego, integracja uczniów oraz wypracowywanie skutecznych metod wsparcia w zróżnicowanym środowisku edukacyjnym.

Link do tegorocznych spotkań sieci *Klasa bez granic* prowadzonej wspólnie z nauczycielką doradczynią metodyczną ds. wspomaganie nauczycieli pracujących z uczniami z Ukrainy Aleksandrą Dobke: <https://tiny.pl/q2yn6swvj>.

Fot. S. Kilanowska-Męczykowska

BE PROECO – sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli

Irmína Buczek,
nauczyciel konsultant PCEN ds. fizyki i chemii

Sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli *BE PROECO* to inicjatywa skierowana do pedagogów różnych przedmiotów z województwa pomorskiego, którzy chcą rozwijać swoje kompetencje zawodowe, a jednocześnie w praktyczny sposób włączać edukację ekologiczną w codzienną pracę z uczniami.

Praca w sieci *BE PROECO* ma charakter warsztatowy i opiera się na aktywnym udziale uczestników. Nauczyciele nie tylko zdobywają nowe umiejętności, ale przede wszystkim współtworzą rozwiązania edukacyjne, dzielą się swoimi doświadczeniami i inspirują się nawzajem.

Fot. I. Buczek

Sieć ma już za sobą trzy spotkania, które tworzą spójny proces prowadzący do opracowania wspólnego produktu edukacyjnego. Pierwsze spotkanie, *Startujemy z BE PROECO – plan, ludzie, zasoby* miało charakter organizacyjno-integracyjny. Uczestnicy poznali się, określili cele współpracy oraz wspólnie zaplanowali działania na cały rok szkolny. Był to ważny etap budowania zespołu, ustalania zasad pracy oraz wyznaczania kierunku działania. Drugie spotkanie, *Zero waste w praktyce – zdrowe przetwarzanie resztek żywności*, było poświęcone praktycznemu podejściu do idei niemarnowania żywności. Nauczyciele zaproponowali konkretne rozwiązania, które można wykorzystać w pracy z uczniami, a także wymieniali się pomysłami na działania projektowe i edukacyjne, które rozwijają świadomość ekologiczną młodych ludzi. Trzecie spotkanie, *Kuchnia bez marnowania – przepisy i pomysły na zajęcia w szkole*, miało jeszcze bardziej praktyczny charakter i skupiło się na tworzeniu gotowych materiałów dydaktycznych. Uczestnicy opracowywali konkretne przepisy w duchu *zero waste* oraz planowali sposoby ich wykorzystania podczas zajęć lekcyjnych i projektowych. Duży nacisk położono na to, aby przygotowane propozycje były łatwe do wdrożenia w różnych typach szkół oraz dostosowane do pracy z uczniami w różnym wieku. Przed uczestnikami ostatni etap działań, który będzie skupiony na opracowaniu wspólnego szkolnego poradnika kulinarnego. Publikacja, stanowiąca główny rezultat pracy sieci, będzie zawierała nie tylko przepisy kulinarne w duchu *zero waste*, ale również praktyczne wskazówki, jak wdrażać je podczas zajęć szkolnych.

Istotnym elementem funkcjonowania naszej sieci jest platforma Padlet, która pełni rolę przestrzeni do współpracy między spotkaniami. To właśnie tam uczestnicy na bieżąco dzielą się materiałami, pomysłami i inspiracjami, komentują swoje propozycje oraz rozwijają wspólnie tworzone treści. Dzięki temu praca sieci nie ogranicza się do spotkań stacjonarnych, lecz trwa przez cały rok szkolny, ma charakter ciągły oraz dynamiczny.

Jak sieć współpracy zmienia oblicze bibliotek szkolnych

Beata Symbor,
nauczyciel konsultant PCEN ds. kompetencji cyfrowych

Biblioteka przyszłości to nie miejsce, w którym przechowuje się wiedzę, ale miejsce, w którym uczy się, jak z niej mądrze i etycznie korzystać.

Beata Symbor

Fot. archiwum PCEN

W ciągu ostatnich trzech lat edukacja przeszła procesy, które trwale zmieniły sposób myślenia o nauczaniu. Bezspornie zmienia się rola nauczycieli – przestają być oni dostawcami treści, stając się architektami uczenia się. W samym centrum tej ewolucji znalazła się biblioteka szkolna, która z tradycyjnej wypożyczalni stała się dynamicznym centrum kompetencji, technologii i wsparcia emocjonalnego. Fundamentem tej metamorfozy jest sieć współpracy *Biblioteki Przyszłości*, łącząca nauczycieli-bibliotekarzy w drodze adaptacji do cyfrowej rzeczywistości.

Działalność sieci stała się dla uczestników swoistym kompasem po świecie nowoczesnych technologii. Przeszli oni drogę od oswajania narzędzi do pracy zdalnej, przez zaawansowane aplikacje cyfrowe, aż po rozwój metod STEAM. Prawdziwy przełom przyniosła jednak sztuczna inteligencja (AI). Warsztaty z tego zakresu udowodniły, że współczesny bibliotekarz to nie tylko przewodnik po literaturze, ale też mentor uczący krytycznej analizy informacji oraz etycznego korzystania z algorytmów.

Dzięki zaangażowaniu i udziałowi w licznych programach biblioteki zyskały wartościowe materiały oraz nowoczesny sprzęt, które zmieniły je w miejsca, gdzie uczeń staje się twórcą treści i projektów, a nie tylko ich odbiorcą. Równolegle sieć położyła ogromny nacisk na dobrostan cyfrowy. W przebudzonym środowisku szkolnym biblioteka pomaga budować odporność psychiczną uczniów. To także miejsce, gdzie nowoczesna technologia spotyka się z ideą *zero waste* – uczymy tworzyć wartościowe pomoce i naprawiać zamiast wyrzucać.

Nowa podstawa programowa przesuwając akcent w postrzeganiu biblioteki: definitywnie przestaje ona być jedynie magazynem książek, a staje się otwartą przestrzenią, swoistym laboratorium prawdy. Tu uczeń ma nie tylko rozwijać umiejętności czytelnicze, ale przede wszystkim uczyć się, jak krytycznie rozumieć i weryfikować docierające do niego informacje. W dobie fake newsów oraz manipulacji typu *deepfake* bibliotekarz przejmuje rolę informatycznego detektywa, który wyposaża uczniów w narzędzia pozwalające odróżnić rzeczywistość od cyfrowej halucynacji. Najtrudniejszym wyzwaniem pozostaje dziś walka o uwagę. W erze mediów społecznościowych biblioteka musi być ambasadorem nie tylko czytania, ale przede wszystkim skupienia, rozumienia i poszukiwania sensu.

Mimo dominacji technologii, największą wartością sieci pozostają ludzie. Wspólny Padlet, wizyty studyjne oraz grupa na WhatsAppie stworzyły żywy bank pomysłów i poczucie zawodowej wspólnoty. Ta synergia sprawia, że nasze biblioteki nie tylko przetrwały próbę czasu, ale stały się liderami nowoczesnej edukacji oraz najbardziej ludzkim miejscem w szkole.

Już wiemy, że biblioteka przyszłości nie jest dla nas zamkniętym celem – to nieustanny proces, którego częścią jesteśmy każdego dnia, szukając idealnej równowagi między innowacją a tradycją. Dołącz do nas i twórz z nami nowe oblicze biblioteki szkolnej!

Fot. archiwum PCEN

Razem tworzymy jakość – sieć nauczycieli Erasmus+ w działaniu

Aleksandra Dobke,

nauczyciel-doradca metodyczny PCEN ds. wspomaganie nauczycieli pracujących z uczniami z Ukrainy

Od niedawna w Pomorskim Centrum Edukacji działa sieć współpracy nauczycieli realizujących projekty Erasmus+ w szkołach wielokulturowych. Jest to odpowiedź na realne potrzeby współczesnej edukacji. W warunkach rosnącej różnorodności kulturowej i językowej, szczególnie w kontekście obecności uczniów z doświadczeniem migracji, projekty międzynarodowe stają się nie tylko narzędziem rozwoju, lecz także przestrzenią budowania włączającej szkoły.

Celem sieci jest wspieranie nauczycieli w planowaniu i realizacji działań projektowych w sposób świadomy, jakościowy oraz dostępny dla wszystkich uczniów. Kluczowe znaczenie ma tu wymiana doświadczeń i wspólne poszukiwanie rozwiązań dla takich wyzwań, jak bariery językowe, ryzyko wykluczenia czy trudności w angażowaniu uczniów w działania projektowe. Jak podkreślają standardy programu, jakość w Erasmus+ to nie tylko efekty, ale także troska o uczestników, równość szans i trwałość rezultatów.

Istotnym wzmocnieniem działań sieci jest udział ambasadorki programu eTwinning – Justyny Gejdel, która wspiera nauczycieli swoim doświadczeniem, inspirowanie do współpracy międzynarodowej oraz pokazuje,

jak skutecznie łączyć działania projektowe z codzienną praktyką szkolną.

Sieć funkcjonuje jako praktyczna wspólnota ucząca się oparta na analizie przypadków, warsztatach i współpracy między nauczycielami. Takie podejście wpisuje się w szerszy kontekst edukacji włączającej, która stanowi fundament sprawiedliwego oraz nowoczesnego systemu edukacji. Regularne spotkania, konsultacje i praca zespołowa sprzyjają budowaniu kompetencji międzykulturowych oraz podnoszeniu jakości projektów Erasmus+. Sieć staje się tym samym przestrzenią profesjonalnego wsparcia, ale też współodpowiedzialności za tworzenie szkoły otwartej, bezpiecznej i angażującej każdego ucznia.

Do udziału w sieci zapraszamy wszystkich zainteresowanych nauczycieli z województwa pomorskiego – zarówno tych, którzy realizują projekty Erasmus+, jak i tych, którzy dopiero planują swoje pierwsze działania. Warto dołączyć już teraz, ponieważ sieć będzie kontynuowała swoją działalność również w kolejnym roku szkolnym, rozwijając ofertę spotkań zgodnie z potrzebami uczestników. ■

„Specyfika nauczania – uczenia się w zakresie analizowania i wykorzystania informacji w edukacji wczesnoszkolnej”

Zachęcamy do zapoznania się z materiałem autorstwa Beaty Ordakowskiej-Szumskiej [dostępny nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/t45g8-bst>] poświęconym rozwijaniu umiejętności analizowania informacji w edukacji wczesnoszkolnej. Koncentruje się on na pracy z tzw. tekstami zmatematyzowanymi, które zawierają dane liczbowe, wykresy, tabele czy schematy opisujące rzeczywiste sytuacje. To praktyczny przewodnik dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, który wspiera realizację podstawy programowej w zakresie kształtowania umiejętności logicznego myślenia i pracy z tekstem. W publikacji omówiono sprawdzone sposoby na rozumienie treści, wyodrębnianie kluczowych informacji i formułowanie wniosków.

źródło: <https://ore.edu.pl>

FORUM EDUKACYJNE

Dyrektor szkoły – lider samotny czy osamotniony?

Paweł Pytka,

nauczyciel konsultant PCEN ds. zarządzania procesami edukacyjnymi

Jak trafnie zauważa Pani Wioletta Toruńczak w swoim poście na profilu społecznościowym (3 lipca 2024 r.), lider to nie zawód. Lider to nawet nie ten, kto ma władzę. Lider to nie ktoś wybitnie mądry. To nawet nie jest sprawny menedżer. Lider to ktoś, kto potrafi pociągnąć za sobą innych – swoim przykładem, działaniem, wiarygodnością, dotrzymywanym słowem, szczególnymi cechami charakteru. Pozbawiony małostkowości, zazdrości, cynizmu. Lider to ktoś, kto wie, komu zaufać, z kim dzielić się własną odpowiedzialnością, kiedy i czego wymagać od siebie oraz od innych.

Lider to nie jest ktoś, kto mówi: *jakoś to będzie*, kto mówi jedno, a robi drugie. To nie jest ktoś, kto lekceważy osobę będącą w opozycji tylko dlatego, że jest w tej opozycji. Lider szuka strony, po której stoi racja. Bo lider nie musi udowadniać własnej racji – on wie, że ktoś inny może mieć więcej racji.

Powyższa definicja roli lidera w zasadzie nie wymaga komentarza. Są to słowa napisane z wielkim szacunkiem dla każdego, kto odważył się pełnić funkcję lidera; słowa pełne wyrozumiałości i zrozumienia. Każdy, kto zarządzał organizacją, instytucją, szkołą rozumie ukrytą w tych słowach rolę przywódcy – związaną z tym radość przewodzenia, ale też odpowiedzialność za każdą podjętą decyzję. Paradoksem bywa, że ktoś tak wiarygodny, kompetentny, zaangażowany i pozbawiony małostkowości pozostaje samotny bądź osamotniony w swojej roli.

W powszechnym wyobrażeniu lider musi posiadać: kompetencje z zakresu przywództwa, umiejętność myślenia analitycznego, strategicznego i krytycznego, wiedzę merytoryczną, umiejętność zarządzania emocjami grupy i delegowania zadań, znajomość przepisów (dyrektor szkoły jest zobowiązany przestrzegać ok. 500 aktów prawnych), kompetencje interpersonalne i etyczne, a także motywację, dyspozycyjność, doświadczenie, odwagę w podejmowaniu decyzji, zdolność ratowania zespołu w kryzysie (bycie wymagającym, ale jednocześnie ratownikiem, gdy trzeba), zdolność przewidywania i intuicję, umiejętność wspierania, udzielania informacji zwrotnej i twardego negocjowania oraz poczucie humoru, wrażliwość, uczciwość, pokorę, elastyczność, dyskrecję, mądrość, siłę charakteru... Zapewne nie wymieniłem wszystkich cech potencjalnego dobrego przywódcy. Jak widać, oczekiwania są ogromne. Mało który lider potrafi spełniać te wszystkie kryteria. To ideał niemal niemożliwy do osiągnięcia, a w realiach edukacyjnych – szczególnie trudny do realizacji. Ogromne oczekiwania, dynamika środowiska szkolnego i nagromadzenie tych wszystkich kompetencji, umiejętności oraz cech skazuje

człowieka na pewnego rodzaju alienację. Czy ktoś tak kompetentny, odpowiedzialny i doświadczony w podejmowaniu decyzji oraz rozwiązywaniu problemów, mający świadomość tak wielu procesów, działań, mechanizmów i zależności wynikających ze złożoności struktury instytucji, a jednocześnie zobowiązany do dyskrecji i obiektywizmu, może być jeszcze rozumiany przez swoich podwładnych? Wydaje się to być nieosiągalne. Ani perspektywa lidera nie będzie rozumiana, ani on – stając się przywódcą – nie będzie rozumieć zachowań i intencji działania swoich pracowników.

Tego typu uwikłanie sprawia, że każdy lider jest w jakimś stopniu samotny. Jest to oczywiście jedna z konsekwencji jego wyboru – stania na czele instytucji, organizacji czy społeczności. Chęć realizowania swojej wizji sprawia, że od tej chwili bierze się za nią odpowiedzialność. Własna filozofia edukacyjna nie kończy się już na koleżeńskich rozmowach w pokoju nauczycielskim, lecz zostaje instytucjonalnie umocowana powierzeniem i realizowana (lub przynajmniej są podejmowane próby jej realizacji). Za sposób realizacji oraz efekty działań lider bierze pełną – często jednoosobową – odpowiedzialność.

Samotność wynika z odpowiedzialności

Nieodłącznym obowiązkiem każdego dyrektora szkoły jest podejmowanie decyzji. Wydaje się to być najtrudniejszą odstoną przywództwa. Często konkretne, zero-jedynkowe decyzje prowadzą do wymiernych korzyści lub strat którejś z grup interesariuszy: nauczycieli, rodziców, uczniów, organu prowadzącego szkołę albo środowiska lokalnego. Decyzje muszą godzić sprzeczne interesy i oczekiwania. Niestety, często prowadzą do rozwiązań, które przynoszą korzyści jednym, ale jednocześnie

drugim utrudniają realizację ich obowiązków lub celów, albo też wymagają od nich większego nakładu pracy. Lider rozumie, że nie sposób wyjść naprzeciw wszystkim potrzebom i wszystkie je zaspokoić. Mimo najszerszych starań o obiektywizm i niezależność, decyzje te są oceniane, ale też szeroko komentowane w pokojach nauczycielskich. Łatwo jest przypisać liderowi intencję, której rzeczywiście nie miał i posądzić go o złą wolę. Szczególnie wtedy, gdy czujemy się pokrzywdzeni lub pomijani. Pozostaje on więc sam z decyzjami i ich skutkami. Przywódcy organizacji przypisuje się sukcesy, ale też porażki.

W kontekście omawianego tematu podejmowanie decyzji jest więc nierozdzielnie związane z samotnością. Lider nie ma z kim dzielić ani swoich sukcesów, ani trosk na własnym poziomie odpowiedzialności, ponieważ struktura szkoły sprawia, że pozostaje osamotniony w podejmowaniu decyzji. Współpracownicy, zastępcy i inni pracownicy – mimo szczyrych chęci oraz empatii – nie są w stanie w pełni zrozumieć perspektywy dyrektora szkoły.

Samotność lidera jako stan naturalny

Koncepcja *samotnego lidera* pojawia się często w kontekście tej mniej przyjemnej i mniej pożądanej od strony przywództwa. Gdy jednak zastanowimy się nad tym zjawiskiem wnikliwie, okazuje się, że jest to rodzaj samotności, który nie musi zagrażać – nie zniechęca, nie rani, nie osłabia. W takim ujęciu może być wyzwaniem, ale również nieodłącznym i koniecznym stanem, w którym każdy przywódca bywa oraz być musi. Może być więc stanem pożądanym w procesie podjęcia decyzji: resetem, zdystansowaniem się do trudnych wyzwań i emocji. Dyrektor szkoły, wracając do swojego gabinetu, za zamkniętymi drzwiami daje sobie czas oraz przestrzeń na objęcie chłodnym spojrzeniem tego, co się wydarzyło, co należy teraz zrobić czy zmienić. Proponuję pójść o krok dalej. Samotność może być świadomym wyborem. Wybór ten może być wspierający, jeśli świadomie wchodzi się i wychodzi z własnej samotności. Być może to jedyny czas na refleksję oraz nabranie dystansu do dziejących się wokół spraw. Szansa, żeby pobyć z sobą, ze swoimi myślami i emocjami. To znakomita okazja na prowadzenie dialogu wewnętrznego. Część liderów mówi o tym, że jest to przestrzeń, w której zadają sobie pytania: czy ja siebie akceptuję w takiej roli, czy chcę z sobą być? czy bycie liderem/liderką jest tym, co chcę w życiu robić? czy to jest moje miejsce? czy jestem spójny w tym, co robię, autentyczny na poziomie wartości i własnej filozofii? W takim ujęciu samotność prowadzi do autorefleksji, może być karmiąca, ale należy wiedzieć, kiedy w nią wejść i kiedy z niej wyjść. Byś może do początkowego katalogu wymienionych kompetencji należałoby dodać: umiejętność zarządzania samotnością.

Osamotnienie lidera

Samotność, potrzebna i wspierająca lidera, nie jest tym samym co osamotnienie. O ile samotność może być naturalnym elementem bycia liderem, świadomym wyborem czy możliwością refleksyjnego kontaktu ze sobą, o tyle osamotnienie bywa niechcianym i bolesnym skutkiem ubocznym pełnienia funkcji lidarskiej. Samotność modelujemy oraz oswajamy, wykorzystujemy do budowania właściwego procesu podejmowania decyzji. Na osamotnienie już takiego wpływu nie mamy. Pełniona funkcja i odpowiedzialność w podejmowaniu decyzji izolują lidera w oczywisty sposób od grona pracowników oraz wielu spraw, które ich dotyczą. Osamotnienie, w które popadamy, bywa bardzo bolesne – dyrektora szkoły nie ma w ważnych relacyjnych sprawach i koleżeńskich dyskusjach. Bez względu na to, jak bardzo lider stara się być transparentny oraz przyjazny, wychodzi poza krąg zaufania grona jako ten, którego interesy stoją często w sprzeczności z interesami nauczycieli, nauczycielek i innych pracowników szkoły. Jest tym, któremu się nie ufa lub nie ufa się mu w stu procentach.

Oddajmy na koniec jeszcze raz głos autorce przywołanego na początku postu, która z ogromną wnikliwością opisuje uwikłanie lidera w świat wszechobecnego oczekiwania i niezrozumienia.

[Lider] Nie myli sympatii z szacunkiem. A kompetencji z manipulacją. Potrafi słuchać. Nie jest głuchy na siłę argumentów. Ale lider też potrafi wymagać i dzielić się pracą, bo żadną sztuką jest robić wszystko samemu. Nie da się też wszystkiego kontrolować. Zresztą prędzej czy później okazuje się to niemożliwe. Lider potrafi spojrzeć na wszystko z wielu perspektyw, nie tylko własnych, których zawsze ma kilka. Potrafi zmienić przekonania. Lider potrafi być luzakiem zaraz po tym, jak pozatłatwia ważne sprawy. Bo potrafi świętować sukces. Pracuje dużo. Ale nie musi o tym mówić. Kto chce, to widzi. Lider jest często samotny, bo otaczają go ludzie, którzy szukają w byciu obok interesu, bo bywa źle rozumiany, bo trudno mu wybaczyć błędy i potknięcia, bo trudno mu rozpoznać, kto jakie ma intencje, bo wielu chce go wykorzystać do załatwiania własnych spraw.

Założenia wychowawcze w reformie 2026 Kompas Jutra

Łukasz Franków,

nauczyciel konsultant PCEN ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Ustawa Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 roku definiuje wychowanie jako wspieranie w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej oraz społecznej, które jest wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki. Wymienione obszary rozwojowe stanowią o strukturze szkolnych programów wychowawczo-profilaktycznych, które realizowane w kontekście rozpoznanych potrzeb dzieci i młodzieży oraz możliwości środowiska lokalnego, powinny mieć pozytywny wpływ na przebieg procesu socjalizacji.

Tymczasem z informacji zamieszczonych na stronie internetowej www.reforma26.men.gov.pl wynika, iż blisko 60% 15-latków twierdzi, że szkoła niewiele robi, aby przygotować ich do dorosłego życia. Tyleż samo uczniów klas IV szkół podstawowych odczuwa umiarkowane lub niskie poczucie przynależności do szkoły. Co z kolei stawia pod znakiem zapytania skuteczność działań wychowawczych na rzecz budowania więzi ze środowiskiem lokalnym, będących podstawą społeczeństwa obywatelskiego. Przy okazji rodzi się pytanie o fundamentalny sens edukacji: komu i czemu ma ona służyć?

Zbiór kompetencji opisanych w profilu absolwenta ściśle powiązany z podstawą programową, która obowiązywać będzie od września 2026 r., wskazuje, że szkoła przestaje być miejscem transferu wiedzy czy raczej informacji z różnych dziedzin nauki, a staje się środowiskiem, które stwarza szanse rozwijania indywidualnego potencjału ucznia i uczennicy, z uwzględnieniem społecznego wymiaru ich funkcjonowania.

Analiza nadrzędnych celów edukacyjnych nowej podstawy programowej pokazuje cztery kluczowe obszary, które powinny stanowić istotny element szkolnych programów wychowawczo-profilaktycznych:

1. **Budowanie sprawczości** rozumianej jako przechodzenie od posiadanego potencjału do faktycznej, autonomicznej aktywności i brania odpowiedzialności za własne działania.
2. **Wprowadzanie w świat wartości** polegające na przygotowaniu uczniów i uczennic do dokonywania świadomych oraz odpowiedzialnych wyborów etycznych w trosce o siebie, innych i przyrodę.
3. **Rozwijanie kompetencji przekrojowych**, czyli wyposażenie uczniów i uczennic w umiejętności poznawcze, społeczne oraz osobiste, umożliwiające skuteczne działanie dla dobra własnego i wspólnego.
4. **Nastawienie na rozwój**, czyli budowanie motywacji do nauki oraz aspiracji poprzez kulturę doceniania wysiłku i wytrwałości w realizacji zadań.

Tak zarysowany model kształcenia uznaje, że proces zdobywania wiedzy jest nierozdzielnie związany z życiem społecznym, działaniem na rzecz rozwoju osobistego i rozwoju innych w oparciu o wartości, dzięki którym drugi człowiek jest aktywnym podmiotem, a nie środkiem do realizacji celów.

Działalność wychowawcza a podstawa programowa

Działalność wychowawcza szkoły według nowej podstawy programowej skupia się na wprowadzaniu uczniów i uczennic w świat wartości, a także na rozwijaniu sprawczości oraz kompetencji osobistych i społecznych. Skuteczna realizacja tych zadań wymaga spójności między przedmiotowymi programami nauczania a szkolnym programem wychowawczo-profilaktycznym. Rozwijanie kompetencji fundamentalnych, przekrojowych czy przedmiotowych może nastąpić wtedy, gdy szkoła będzie funkcjonowała jako system wzajemnie uzupełniających się działań.

Wychowanie do wartości

Określenie *wychowanie do wartości* jest znane już z obecnej podstawy programowej, w której głównymi wartościami są: ofiarność, współpraca, altruizm czy patriotyzm. W nowej podstawie programowej wymieniane są: wolność i odpowiedzialność, wspólnota i szacunek, prawda oraz sprawiedliwość i solidarność. Oprócz wskazania katalogu fundamentalnych wartości określony jest również sposób działania (współpraca z rodzicami) oraz cel: dokonywanie etycznych wyborów z uwzględnieniem nie tylko swoich potrzeb, ale także potrzeb wspólnoty i ojczyzny.

Wymienione wartości powinny ukierunkować szkolne programy wychowawczo-profilaktyczne na działania budujące relacje pomiędzy wszystkimi podmiotami społeczności szkolnej, czyli uczniami, nauczycielami i rodzicami tak, aby szkoła stawała się wspólnotą, a nie była postrzegana tylko jako instytucja realizująca zadania samorządu czy państwa.

Integralną częścią wychowania do wartości jest kształtowanie nowoczesnych postaw patriotycznych. Są one definiowane jako czynna troska o dobro wspólne, która wynika z poszanowania tradycji, historii i kultury narodowej. A ważnym zadaniem szkoły jest podejmowanie działań sprzyjających budowaniu więzi ze społecznością lokalną oraz tożsamości narodowej poprzez promowanie osiągnięć i dorobku Polski na przestrzeni dziejów, przy jednoczesnym zachowaniu otwartości na inne kultury.

Wartości te nie mają być jednak ideami oderwanymi od rzeczywistości, tylko powinny nadawać sens praktycznym działaniom sprzyjającym rozwijaniu kompetencji przekrojowych.

Kompetencje przekrojowe jako narzędzia rozwoju osobistego i społecznego

Poniższa tabela przedstawia relacje, jakie powinny zachodzić pomiędzy kompetencjami a postawami wychowawczymi:

Obszar kompetencji	Postawy wychowawcze
kompetencje społeczne	współpraca i dbanie o innych: budowanie relacji opartych na szacunku, empatyczne rozpoznawanie i nazywanie potrzeb innych osób oraz działanie na rzecz wspólnoty i środowiska
kompetencje osobiste	kierowanie sobą i dbanie o siebie: rozwijanie autorefleksji, samoregulacja emocji, wyznaczanie bezpiecznych granic oraz świadome planowanie własnej ścieżki rozwoju
kompetencje poznawcze	krytyczne i kreatywne myślenie: analiza źródeł informacji, odporność na manipulację, odwaga w tworzeniu prototypów rozwiązań oraz traktowanie porażki jako etapu nauki

Rola wychowawcy

W świetle reformy 2026 Kompas Jutra zmianie ulega rola wychowawcy, który przestaje być administratorem i organizatorem życia klasowego, a staje się przewodnikiem w procesie odkrywania przez podopiecznych swojego potencjału, planowania rozwoju oraz poznawania środowiska, w którym się wychowują. Reguły realizacji zajęć z wychowawcą opisane w podstawie programowej wskazują na konieczność formułowania przez uczniów i uczennice ważnych dla siebie celów rozwojowych, związanych z kompetencjami osobistymi, społecznymi oraz sprawczością (przynajmniej raz w roku). A zadaniem wychowawcy jest pomoc w ich określeniu i zaplanowaniu realizacji w czasie zajęć oraz poza nimi. Podstawa programowa wskazuje na procesowy charakter tego zadania,

które rozpoczyna się zapewnieniem większego wsparcia dzieciom oraz ma prowadzić do ich większej samodzielności i sprawczości.

Pięć priorytetowych zadań wychowawcy stymulujących sprawczość:

1. Umożliwianie samodzielnego planowania – poprzez oddanie uczniom decyzyjności w zakresie projektów klasowych, co buduje przekonanie o własnej skuteczności.
2. Stymulowanie krytycznego zadawania pytań – poprzez stwarzanie okazji do poszukiwania własnych rozwiązań, np. podczas napotykania na trudności związane z realizacją określonego celu.
3. Modelowanie odpowiedzialności za wpływ – poprzez analizę skutków własnych działań na rzecz klasy i środowiska.
4. Promowanie nastawienia na rozwój – poprzez uczenie, że błąd jest cennym elementem procesu rozwojowego, a nie powodem do wstydu.
5. Wspieranie samoregulacji – poprzez pomoc w rozpoznawaniu własnych emocji i potrzeb.

Sprawczość i nastawienie na rozwój

Poczucie wpływu na swój własny los oraz najbliższe otoczenie stanowią ważny element dobrego samopoczucia i funkcjonowania społecznego. Sprawczość ucznia powinna być zatem stałą cechą działań wychowawczych, gdyż jest ona definiowana jako zdolność do podejmowania działań o pozytywnym wpływie na siebie i otoczenie. W wymiarze pedagogicznym sprawczość to mechanizm, dzięki któremu uczeń staje się podmiotem własnej edukacji.

Cztery filary budowania sprawczości:

1. Poczucie przynależności do wspólnoty
2. Nastawienie na rozwój
3. Poczucie skuteczności
4. Samoregulacja

Wdrażanie sprawczości powinno jednak odbywać się stopniowo, tak aby uczniowie i uczennice mogli rozwijać ją, zaczynając od zadań, którym mogą sprostać i dzięki temu osiągnąć *poziom wstępny*, przygotowujący do bardziej złożonych działań, realizowanych np. metodą projektu, zmierzających do osiągnięcia *poziomu oczekiwanego*. Praktyczna operacjonalizacja sprawczości obejmuje: wolontariat, pracę nad indywidualnym rozwojem (np. koła zainteresowań czy wykorzystywanie osobistych pasji do realizacji treści przedmiotowych), aktywność w samorządzie uczniowskim oraz promowanie oceniania kształtującego, które nie traktuje błędów jako porażki czy wskaźnika wielkości luk w posiadanej wiedzy, ale jako niezbędny element samorozwoju.

BADANIA I ANALIZY

Środowisko edukacyjne i współpraca z rodzinami

Założenia nowej podstawy programowej oraz profilu absolwenta wymagają nie tylko formalnego przyjęcia ich przez radę pedagogiczną, lecz także zmian w zakresie środowiska uczenia.

Do kluczowych zmian należy:

- **Wdrażanie zasad uniwersalnego projektowania w edukacji** poprzez zapewnienie dostępności do aktywności, materiałów dydaktycznych oraz wsparcia dla każdego ucznia i uczennicy, bez względu na ich specyficzne potrzeby.
- **Dbanie o komfort psychiczny i podmiotowość** oraz traktowanie ich jako podstawowych warunków sprzyjających uczeniu się i angażowaniu w działalność szkolną.
- **Uczenie przez działanie i łączenie wiedzy z różnych dziedzin**, w tym wykorzystanie technologii cyfrowej do rozwiązywania problemów.
- **Partnerska współpraca z rodziną**, w której szkoła wspiera rodziców w sprawowaniu przez nich funkcji wychowawczych oraz odpowiedzialności za rozwój dziecka, z uwzględnieniem celów i zadań szkoły jako elementu polskiego systemu oświaty.

Nowa podstawa programowa oraz model absolwenta zachęcają do zmiany roli szkoły i nauczycieli, polegającej na odchodzeniu od transmisji informacji czy wiedzy oraz kontroli, ile z nich zostało zapamiętanych, a zmierzaniu do rozwijania sprawczości, aktywności i postaw opartych na wartościach społecznych. Kluczowym imperatywem dla kadry pedagogicznej może być przyjęcie roli facylitatora rozwoju w kulturze opartej na wzajemnym szacunku.

Bibliografia:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dziennik Ustaw 2026 poz. 378)
2. Profil absolwenta i absolwentki. Droga do zmian w edukacji. Etap I: przedszkola i szkoły podstawowe, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2025
3. Profil absolwenta i absolwentki. Droga do zmian w edukacji. Etap II: szkoły ponadpodstawowe, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2025
4. <https://reforma26.men.gov.pl/o-reformie>

Wyniki międzynarodowego badania wiedzy pedagogicznej nauczycieli TALIS TKS 2024

Raport [dostępny nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/n6dm2shj4>] przedstawia wyniki przeprowadzonego po raz pierwszy międzynarodowego badania Teacher Knowledge Survey (TKS), mającego na celu pomiar wiedzy pedagogicznej nauczycieli na 2. poziomie klasyfikacji ISCED (w Polsce klasy 5-8 szkół podstawowych). Badanie TKS zrealizowano w 2024 roku na reprezentatywnych próbach nauczycieli w ośmiu krajach, w tym w Polsce, jako część programu badawczego OECD TALIS. Ten prowadzony cyklicznie od 2008 roku program zbiera

dane o warunkach i organizacji pracy szkół z perspektywy nauczycieli i dyrektorów, co ma służyć dostarczaniu krajowym systemom oświaty informacji pomocnych w monitorowaniu i doskonaleniu polityk edukacyjnych na rzecz jakości kształcenia.

Publikacja przedstawia wyniki pomiaru i ich zróżnicowanie wewnątrz- i międzykrajowe, wraz z przykładowymi zadaniami wykorzystanymi w badaniu. Autorki analizują także krajowe zróżnicowanie wyników, uwzględniając wybrane charakterystyki placówek (np. ich lokalizację czy status publicznoprawny), a także badają uwarunkowania wyników związane z profilem zawodowym i cechami nauczycieli, takimi jak wiek, ścieżki wejścia do zawodu czy nauczany przedmiot. Istotnym elementem opracowania jest analiza powiązań między wynikiem pomiaru wiedzy pedagogicznej a opiniami nauczycieli o ich przygotowaniu do pracy dydaktycznej oraz własnej skuteczności zawodowej.

źródło: <https://ibe.edu.pl>

Doradztwo zawodowe w szkołach podstawowych. Diagnostyka

Doradztwo zawodowe pojawiło się w szkole podstawowej jako obowiązkowe zajęcia we wrześniu 2019 r. w wymiarze po 10 godzin lekcyjnych w klasach VII i VIII. Diagnostykę jego funkcjonowania sformułowano na podstawie wyników badania jakościowego i ilościowego.

Raport [dostępny nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/4mg5cw5pf>] dostarcza wiedzy na temat doświadczeń, problemów, wyzwań i potrzeb szkolnych doradców z uwzględnieniem uwarunkowań instytucjonalnych, w ramach których działają.

Publikacja ma być w pierwszym rządzie pomocna w kreowaniu efektywnej i długofalowej polityki edukacyjnej uwzględniającej realia funkcjonowania szkolnego doradztwa zawodowego, w drugim zaś powinna stanowić praktyczną pomoc przydatną w codziennej pracy szkolnych doradców oraz kadry zarządzającej szkołami.

źródło: <https://ibe.edu.pl>

Smartfon jako narzędzie dydaktyczne w edukacji językowej

Ewa Ostarek

Wstęp

Era smartfonów i ich potencjał w edukacji językowej to dziś oczywisty kontekst pracy nauczyciela. Telefony towarzyszą nam codziennie, nie tylko poza pracą, lecz także w jej trakcie. Uczniowie również korzystają z nich w swoim codziennym życiu, a niektórzy robią to bardzo często. Warto pamiętać, że smartfon może stanowić duże wsparcie w nauce języka obcego, jednak kluczowe jest świadome zarządzanie jego wykorzystaniem, aby ograniczyć rozproszenie uwagi. W praktyce oznacza to konieczność wypracowania konkretnych zasad korzystania z urządzeń podczas zajęć.

Jeśli postrzegamy smartfon tylko jako narzędzie do komunikacji – coraz częściej internetowej, na komunikatorach – a niekoniecznie jako narzędzie do rozmów głosowych, to będzie to dla nas urządzenie sprzyjające rozproszeniu uwagi poprzez różnego rodzaju aplikacje, opcje i możliwości, które oferują nam nowoczesne technologie, na czele ze sztuczną inteligencją. Jeśli jednak spojrzymy na smartfon z innej strony – jako na narzędzie dydaktyczne – to, zmieniając optykę, możemy przekazać naszym uczniom, że telefon komórkowy wspiera proces uczenia się, gdy oczywiście będą spełnione pewne warunki. Takie podejście wymaga jednak od nauczyciela świadomego planowania pracy z wykorzystaniem technologii.

Akcelerator nauki

Smartfon jako akcelerator nauki języka obcego ma swoje konkretne zastosowania. Ważne jest zwrócenie uwagi na takie aspekty, jak aplikacje do nauki słownictwa i gramatyki czy narzędzia do doskonalenia wymowy i słuchania, jak również tworzenie własnych materiałów oraz notatek lub komunikacja i współpraca pomiędzy uczniami. Nie możemy także zapomnieć o dostępie do słowników i translatorów oraz narzędzi opartych na sztucznej inteligencji, którą można wykorzystać do nauki, a nie tylko do przypadkowego zadawania pytań. Warto przy tym jasno określić, w jakim celu uczniowie korzystają z tych narzędzi.

Przyspieszeniu nauki języka obcego będą służyły różne aplikacje, np. Quizlet, Duolingo, Memrise czy Anki. Te aplikacje wspierają powtarzanie i utrwalanie materiału w sposób interaktywny. Nie ma natomiast jednej aplikacji do nauki języka obcego najlepszej dla wszystkich uczniów, ponieważ wiele zależy od tego, co chcemy osiągnąć, w jakim czasie oraz jak to narzędzie będzie podobać się młodym ludziom. Zdajemy sobie sprawę, że zbyt dużo aplikacji może działać rozpraszająco na uwagę uczących się, dlatego to, co proponuję także swoim kursantom, to przedstawienie im dwóch lub maksymalnie trzech aplikacji, z których wybie-

rają jedną i testują ją przez określony czas. Jeśli nie spełnia ona do końca ich oczekiwań, mogą zmienić aplikację na kolejną. Unikam dzięki temu rozproszenia uwagi. Tak samo możemy zrobić, pracując z każdą grupą wiekową.

Niezależnie od tego, którą aplikację wybierzemy, dobrze jest także, żebyśmy dali uczniom krótki instruktaż korzystania z danego narzędzia, aby upewnić się, że każdy zna wszystkie jego funkcje. Warto także przygotować zestaw kilku ćwiczeń, tak aby uczniowie mogli nie tylko utrwalać słownictwo i gramatykę, ale także rozwijać umiejętność mówienia. Z własnego doświadczenia proponuję dwa proste ćwiczenia: uczniowie opowiadają po angielsku w kilku zdaniach o tym, czego się nauczyli, lub wyrażają swoją opinię na temat tego, jaki zakres słownictwa zrealizowali i jakie było to doświadczenie dla nich. Jest to bardzo proste, ale dzięki temu zawsze mamy dołączone do nauki słownictwa i gramatyki mówienie, czyli ćwiczymy sprawność produktywną, co jest kluczowe w nauce języka obcego. Takie krótkie aktywności można wprowadzać regularnie jako stały element pracy.

Doskonalenie mówienia i słuchania

Smartfony sprawdzają się także bardzo dobrze w doskonaleniu umiejętności mówienia i słuchania, np. poprzez wykorzystanie aplikacji z funkcją rozpoznawania mowy, na przykład Google Translate, voice recorder z analizą fonetyczną. Możemy także zaproponować uczniom podcasty, audiobooki, filmy i seriale dostępne na smartfonie jako autentyczne materiały językowe. Możemy wykorzystać te zasoby do pracy nad akcentem, intonacją i rozumieniem ze słuchu. Da się również do każdego z tych typów zadań dołączyć ćwiczenia na mówienie i reagowanie językowe. Regularność pracy z takimi materiałami ma duże znaczenie dla uzyskiwanych efektów.

Tworzenie notatek

Nie możemy także zapomnieć o opcji tworzenia własnych materiałów i notatek. Pomocne będą tu aplikacje do robienia zdjęć, nagrywania notatek głosowych czy tworzenia map myśli. Możemy wykorzystać takie aplikacje, jak Evernote czy OneNote, a przy nagrywaniu notatek głosowych sprawdzą się nawet popularne komunikatory. Uczniowie mogą tam wysyłać wiadomości pomiędzy sobą, a także do siebie samych. Tutaj mogę zaproponować ciekawe ćwiczenie: budowanie biblioteki językowej. Każdy uczeń co jakiś czas nagrywa swoją własną notatkę głosową poprzez komunikator, może to być na przykład Signal, WhatsApp czy inne narzędzie z możliwością wysyłania

wiadomości głosowych do samego siebie. W tych krótkich nagraniach uczeń opowiada o tym, co mu się wydarzyło w procesie nauki języka lub odpowiada na kilka pytań dot. treści językowych albo choćby opowiada o tym, jak mu minął dzień. Do każdego nagrania dodaje także datę i w danym nagraniu stara się używać różnych czasów, różnych przymiotników itp. Po miesiącu pracy z takimi nagraniami tworzy się biblioteczka językowa, gdzie uczeń może monitorować swój postęp, sprawdzać, jakie tematy zostały zrealizowane i jak wypadła jego wypowiedź. Takie nagrania można realizować w różny sposób, np. podając określoną tematykę. Uczniowie mogą co dwa dni przez miesiąc nagrywać to, co wydarzyło się w ciągu dnia, albo też opisywać to, czego się uczyli, tworzyć krótkie historie w określonym czasie (np. w czasie przeszłym) lub używać tylko wybranych konstrukcji czy słownictwa. Możliwości jest bardzo wiele. Powstaje biblioteka językowa, do której można wracać. Taka aktywność buduje większą świadomość własnego rozwoju językowego.

Do tworzenia notatek głosowych może posłużyć także dyktafon w telefonie. Jeżeli notatki mają być od razu transkrybowane na tekst, można wykorzystać Dokumenty Google w aplikacji w telefonie. Uczniowie mogą samodzielnie zapisywać swoje notatki lub, korzystając z pisania głosowego, mówić po angielsku, a aplikacja będzie zamieniała mowę na tekst. Dzięki temu uczniowie sprawdzą, czy są w stanie wymówić dane słowa w taki sposób, aby były poprawnie zapisane. Jest to dla nich szybka forma uzyskania informacji zwrotnej.

Słowniki i translatory

Jeśli chodzi o dostęp do słowników i translatorów w smartfonie, jest to bardzo proste, ale pojawia się pewna pułapka. Nie chodzi tylko o działanie typu kopiuj – wklej, ale także o głębsze uczenie się języka obcego. Możemy poprosić uczniów o znalezienie interesującego ich słowa w słowniku internetowym – np. diki.pl – a także o sprawdzenie różnych form danego wyrazu, jego znaczeń, powiązanych fraz oraz posłuchanie wymowy. Następnie dodajemy ćwiczenia rozszerzające: uczniowie tworzą zdania, krótkie historie lub dialogi z wykorzystaniem poznanych słów (np. historię w czasie przeszłym z określoną liczbą przymiotników). Kluczowe jest to, aby zadanie było ciekawe i niezbyt rozbudowane. Dzięki temu łatwiej utrzymać koncentrację uczniów.

Jeśli chodzi o granicę między wspieraniem a rozpraszaniem, mamy tu dużo wyzwań i kilka rozwiązań. Przede wszystkim należy zidentyfikować czynniki rozpraszające, takie jak powiadomienia z mediów społecznościowych, gier czy innych aplikacji. Rozwiązaniem jest ich czasowe wyciszenie. Kolejna kwestia to pokusa przeglądania negatywnych treści, tzw. doomsScrolling. Tutaj mogą pomóc aplikacje blokujące dostęp do wybranych rodzajów treści.

Innym problemem jest trudność z koncentracją i nadmierną stymulacją, dlatego warto proponować uczniom monitorowanie czasu spędzanego przy telefonie i analizowanie tego w ustawieniach urządzenia. Pozwala to lepiej kontrolować własne nawyki.

Minimalizowanie rozproszenia

Strategie minimalizowania rozproszenia uwagi są różne, ale najważniejsza jest ich konsekwentna realizacja. Możemy ustalić jasne zasady korzystania ze smartfonów na lekcji, określić, kiedy używamy trybu samolotowego, kiedy wyłączamy powiadomienia i z jakich aplikacji korzystamy. Ważny jest także świadomy dobór narzędzi oraz stosowanie technik zarządzania czasem, np. timerów czy aplikacji blokujących. Przykładem mogą być Forest lub Stay Focused. Możemy także projektować angażujące zadania, które skupiają uwagę uczniów na celu językowym. Warto również rozmawiać z uczniami o wpływie nadmiernej stymulacji na koncentrację. Spójność w stosowaniu tych zasad ma duże znaczenie.

Cennym elementem jest także rozwijanie samoregulacji, czyli rozmowy z uczniami o odpowiednim korzystaniu z technologii i rozwijanie umiejętności koncentracji. Jest to ważny aspekt pracy, który pozwala traktować smartfon jako narzędzie dydaktyczne. Wymaga to jednak systematycznego przypominania ustalonych zasad.

Naszą rolą jako nauczyciela jest także bycie swego rodzaju wzorem w korzystaniu z technologii. Nie oznacza to rezygnacji z rozrywki, ale pokazanie, że telefon może być narzędziem edukacyjnym. Naszą rolą jest również monitorowanie i dostosowywanie strategii do wieku, możliwości oraz zasobów uczniów. Ważna jest także edukacja w zakresie dobrostanu i higieny cyfrowej. Ma to znaczenie również w kontekście długofalowego funkcjonowania uczniów.

Podsumowanie

Smartfon może pełnić różne funkcje w procesie nauczania języka obcego. Wartość użycia telefonu zależy od sposobu jego integracji z działaniami dydaktycznymi oraz od świadomości nauczyciela i uczniów. Przy odpowiednim wykorzystaniu smartfon może znacząco wzbogacić proces uczenia się. Wymaga to jednak świadomego oraz przemyślanego podejścia do pracy z technologią.

Ewa Ostarek – trener języka angielskiego, ekspertka edukacyjna; uczy online od 2012 r.; z j. angielskim jest związana od 19 lat; autorka artykułów w prasie branżowej, podcastów, szkoleń dla nauczycieli oraz książki ze scenariuszami lekcji *English Worksheets. Creative grammar and vocabulary lessons*; w swojej pracy łączy różne metody i techniki, oferując holistyczne podejście do poznawania j. angielskiego.

WOKÓŁ NAS

Kwietniowi Antypiraci – finał jubileuszowej edycji akcji

Anna Puścińska

W kwietniu dobiegła końca jubileuszowa, dziesiąta edycja ogólnopolskiej akcji Kwietniowi Antypiraci, objętej patronatem medialnym redakcji „Edukacji Pomorskiej”. Inicjatywa, organizowana przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku, od lat popularyzuje wiedzę na temat własności intelektualnej i prawa autorskiego – zagadnień istotnych oraz wyraźnie obecnych w podstawach programowych szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Umiejętność świadomego korzystania z cudzej twórczości oraz odpowiedzialnego publikowania własnych materiałów stanowi dziś jedną z kluczowych kompetencji funkcjonowania w świecie cyfrowym.

Finał tegorocznej edycji miał formę hybrydową. W siedzibie organizatora spotkali się szkolni koordynatorzy wraz z uczennicami i uczniami z regionu oraz przedstawiciele patronów honorowych i medialnych. Równolegle, za pośrednictwem łącza online, w wydarzeniu uczestniczyli kolejni koordynatorzy i młodzież z różnych części kraju.

Program spotkania koncentrował się wokół zagadnień związanych z legalnym i etycznym wykorzystywaniem własności intelektualnej, w tym publikowaniem

materiałów, ingerowaniem w cudze dzieła oraz rozpowszechnianiem treści w przestrzeni cyfrowej. Jednym z najważniejszych punktów był wykład dr. Łukasza Maryniaka z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach pt. *Szacunek dla twórczości – prawo autorskie w kulturze cyfrowej*. Prelegent podkreślił szeroki zakres ochrony wynikającej z prawa autorskiego, obejmującej znacznie więcej aspektów twórczości, niż się powszechnie zakłada. Zwrócił także uwagę, że granica między działaniami dozwolonymi a naruszającymi prawo

Finał akcji – ogólnopolski koordynator akcji A. Puścińska

Finał akcji – dyrektor KPCE G. Troszyńska

Fot. archiwum KPCEN we Włocławku,

Fot. archiwum KPCEN we Włocławku,

Fot. archiwum KPCEN we Włocławku.

Finał akcji – wykład dr. Ł. Maryniaka

bywa bardzo cienka i nie zawsze czywista dla użytkowników.

Istotnym elementem wydarzenia była również dyskusja panelowa zatytułowana *Dlaczego warto mówić o prawie autorskim w edukacji?* Wzięli w niej udział przedstawiciele instytucji oświatowych i medialnych oraz praktycy – nauczyciele i uczniowie zaangażowani w realizację akcji. Panel stał się przestrzenią do wymiany doświadczeń oraz refleksji nad znaczeniem edukacji w zakresie własności intelektualnej, ukazując problem z perspektywy edukacyjnej, medialnej i instytucjonalnej.

Uczestnicy debaty zgodnie podkreślali, że wielu użytkowników – szczególnie internetu – wciąż nie jest w pełni świadomych konsekwencji swoich działań. Odpowiedzialność w tym obszarze ma zarówno wymiar etyczny, jak i prawny, dlatego nadrzędnym celem inicjatywy pozostaje edukacja oraz kształtowanie świadomych postaw wśród uczniów i nauczycieli.

Symbolicznym akcentem finału był antypiracki tort z logotypem akcji, przygotowany przez organizatorów.

Do ogólnopolskiego koordynatora akcji wciąż napływają sprawozdania z działań realizowanych w ramach jubileuszowej edycji. W tym roku szczególną rolę odegrali szkolni koordynatorzy, którzy – korzystając z opracowanego scenariusza – prowadzili zajęcia pt. *Prawo autorskie wokół nas*. W trakcie lekcji wykorzystywano materiały wypracowane w poprzednich edycjach, m.in. prezentacje, testy, quizy czy wirtualny escape room.

Nadesłane ze szkół fotorelacje potwierdzają duże zaangażowanie uczestników. Widać na nich również wypracowane w poprzednich edycjach akcji antypirackie lapbooki i Kodeksy Antypiratów, które z powodzeniem pełnią funkcję atrakcyjnych pomocy dydaktycznych. Z dotychczasowych danych wynika, że w zajęciach wzięło udział około 500 uczniów i uczennic, a blisko 100 z nich uczestniczyło w wykładzie online wraz ze swoimi nauczycielami.

Fot. archiwum KPCEN we Włocławku.

Finał akcji – dyskusja panelowa

Fot. archiwum KPCEN we Włocławku.

Finał akcji - antypiracki tort

Fot. archiwum KPCEN we Włocławku.

Finał akcji - wywiadu dla mediów udziela K. Prus z ZSS we Włocławku

Organizatorzy kierują również podziękowania do patronów medialnych, których wsparcie umożliwia szersze upowszechnianie wiedzy o prawie autorskim oraz wzmacnianie kompetencji środowiska edukacyjnego w tym zakresie. Dzięki ich zaangażowaniu tematyka odpowiedzialnego korzystania z zasobów kultury i informacji dociera do coraz szerszego grona odbiorców, stając się ważnym elementem współczesnej edukacji.

Podsumowanie tegorocznego finału Akcji na stronie internetowej KPCEN we Włocławku: <https://tiny.pl/j5k4czhky>

Materiał filmowy przygotowany przez TV Kujawy: <https://tiny.pl/hvv-r381n>

Informacja o Akcji – Polskie Radio PiK: <https://tiny.pl/m5mjdjnxb>

Artykuł na Portalu Q4: <https://tiny.pl/fzs8w4rzn>

Anna Puścińska – nauczyciel konsultant w Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku; absolwentka filologii polskiej na UMK w Toruniu oraz informacji naukowej na SWPW w Płocku; zajmuje się zagadnieniami związanymi z edukacją medialną; przez wiele lat prowadziła bloga *Biblioteka i Technologia*; od 10 lat koordynuje ogólnopolską akcję Kwietniowi Antypiraci.

Nos w nos ze sztuką. Jak zmienić edukację artystyczną w interaktywną przygodę bez użycia ekranów? Stała oferta edukacyjna Nadbałtyckiego Centrum Kultury w Gdańsku dla grup szkolnych

Agnieszka Drygiel

Nadbałtyckie Centrum Kultury Gdańsk

W świecie immersyjnych wystaw, responsywnych aplikacji i wirtualnych wycieczek zaproszenie młodego odbiorcy do lokalnej instytucji kultury to prawdziwe wyzwanie. Są jednak trzy istotne kwestie, które dają przewagę miejscowym jednostkom kulturalnym i muzealnym nad nawet najnowocześniejszą zdigitalizowanymi dziełami sztuki światowej – to możliwość **bezpośredniego kontaktu z zabytkiem, wzmocnienia relacji w analogowym kontakcie z rówieśnikami i doświadczenia zajęć o charakterze warsztatowym.**

Właśnie na tych trzech aspektach oparto stałą ofertę zajęć edukacyjnych dla grup szkolnych w zabytkowych siedzibach Nadbałtyckiego Centrum Kultury w Gdańsku.

Obcowanie z dziełem sztuki może być doświadczeniem i – choć to stwierdzenie może stać w awangardzie do dostępnych na jedno kliknięcie trendów – nie zawsze potrzebujemy do tego nowoczesnych technologii. Ciekawość, spostrzegawczość, uważność w obserwacji, umiejętność pracy w grupie i skupienia

Fot. A. Drygiel

Fot. A. Drygiel

Fot. A. Drygdel

Fot. A. Drygdel

na drobnych szczegółach to narzędzia niezbędne uczestnikom (kl. I-III SP) warsztatów *Kto zerka z kafelka* w Ratuszu Staromiejskim w Gdańsku. Wypatrując ślimaków wśród przedstawień na pokrywających ściany Ratusza delftach, szukając dwóch jednakowych kafli i skupiając się na różnicach w sposobie malowania, najmłodszy uczestnicy warsztatów poznają charakterystyczny dla nowożytnego Gdańska, zaczerpnięty z Niderlandów motyw dekoracyjny, wraz z typowymi dla niego motywami i funkcją. Przy okazji dzieci zdobywają również podstawowe informacje o ratuszu jako miejscu użyteczności publicznej oraz robią pierwsze kroki w sporządzaniu słownego opisu dzieła sztuki z użyciem elementarnych terminów dlań właściwych. W drugiej części zajęć utralają zdobytą wiedzę, wcielając się w XVII-wiecznych rzemieślników i dekorując własne kafelki, które później zabierają ze sobą do domów.

Podobny ekwipunek umiejętności przydaje się również i nieco starszym (kl. IV-VIII SP) uczestnikom warsztatów *Śladami zabytków* w drugiej siedzibie Nadbałtyckiego Centrum Kultury w Gdańsku – Centrum św. Jana. To podróż w tajemniczy świat znaków, alegorii i symboli, które trzeba samodzielnie odszukać w monumentalnej przestrzeni gotyckiego kościoła. Trochę zwiedzanie, trochę poszukiwanie skarbów, w którym celem jest odkrycie oraz odczytanie znaczeń i historii pozostawionym przez ludzi żyjących w Gdańsku przed wiekami. W zabytkowych murach kryją się pojęcia związane z historią sztuki oraz architektury, a także często zaskakujące artefakty niezbędne dla współczesnej koncepcji adaptacji zabytkowego wnętrza kościoła św. Jana na nowoczesne centrum kultury. Ze względu na formę warsztatów, która wymaga od uczestników pozo-

stawiania w ciągłym ruchu, zajęcia mogą odbywać się również w miesiącach zimowych.

Na jeszcze bardziej dociekliwych odkrywców czekają zajęcia *Ułóż ołtarz* (kl. IV-VI SP), podczas których uczestnicy wcielą się w rolę konserwatorów zabytków. Mierząc się z zadaniem poskładania w całość rozsypanych elementów 12-metrowego kamiennego ołtarza (w formie dużych puzzli, do których ilustracją jest sam zabytek) poznają historię powojennej odbudowy kościoła św. Jana i jego adaptacji na cele kulturalne, a także odkryją – kawałek po kawałku – utraconą na zabytku, pełną symboli biblijną historię patrona kościoła. To wyjątkowa okazja przyjrzenia się tym elementom ołtarza, które na co dzień nie są widoczne z dołu, a także poznania adekwatnego słownictwa z dziedziny historii sztuki oraz sporządzenia słownego opisu zabytku, budowanego – podobnie jak obrazek z puzzli – krok po kroku.

Młodzież stojącą przed wyborem ścieżki zawodowej (kl. VII-VIII SP i szkoły ponadpodstawowe) zapraszamy na spotkanie *Kościół jako warsztat konserwatora zabytków*. Czym zajmuje się konserwator i jaka jest specyfika jego pracy? Dlaczego tak ważna jest troska o dziedzictwo kulturowe i jak odbywa się ten proces? Odpowiedzi na te pytania to punkt wyjścia do rozmów o kulisach ochrony zabytków. Podobnie jak w przypadku opisanych wcześniej warsztatów, te również mają za zadanie w aktywny sposób zapoznać uczestników z historią odbudowy kościoła św. Jana, w szczególności najważniejszego fragmentu jego historycznego wyposażenia – ołtarza głównego. Składając w całość elementy ołtarza, uczestnicy poznają zarówno sylwetkę Abrahama van den Blocka oraz jego

ciach pobudzają czułość młodych uczestników na sztukę, uwalniają na potrzebę ochrony zabytków oraz uczą odpowiedzialności społecznej za lokalne dziedzictwo historyczno-artystyczne, dzięki czemu stanowią dobre uzupełnienie edukacji szkolnej. Wplecione w scenariusze zajęć elementy gamifikacji zwiększają atrakcyjność spotkań oraz zaangażowanie uczniów, a część warsztatowa – oparta na pracy twórczej (samodzielnej lub w grupach) – pomaga utrwalić zdobyte informacje.

Warsztaty odbywają się we wtorki i czwartki w obu siedzibach Nadbałtyckiego Centrum Kultury w Gdańsku, koszt rezerwacji zajęć to 150 zł od klasy. Szczegółowe informacje na temat oferty edukacyjnej dostępne są na stronie internetowej NCK: https://tiny.pl/tfypq_4dj oraz pod adresem mailowym agnieszka.drygiel@nck.org.pl. Zapraszamy!

Fot. A. Drygiel

Agnieszka Drygiel – historyczka sztuki oraz edukatorka kulturalna z zawodu i zamiłowania, specjalistka ds. opieki nad zabytkami w Nadbałtyckim Centrum Kultury w Gdańsku; propagatorka idei udostępniania dziedzictwa i pobudzania wrażliwości na sztukę najmłodszych poprzez zajęcia edukacyjne; autorka stałej oferty edukacyjnej instytucji skierowanej do grup szkolnych.

dzieła, jak i historię św. Jana Chrzciciela zaklętą w piaskowcu. Zapoznają się też z dokumentacją archiwalną przedstawiającą stan zachowania ołtarza na przestrzeni lat oraz zyskują umiejętność opisu dzieła sztuki wraz z podstawową terminologią. Ponadto poznają pojęcia z zakresu historii sztuki oraz renowacji zabytku i mają możliwość zmierzenia się z problemami konserwatorskimi na przykładzie ołtarza. Podstawowym celem zajęć jest uświadomienie kolejnym pokoleniom potrzeby ochrony zabytków oraz potencjalne zainteresowanie młodzieży ścieżką kariery związaną z konserwacją i ochroną dziedzictwa kulturowego.

Zaproszenie młodzieży do spotkania z zabytkiem, który stanowi znakomity przykład obiektu odbudowanego z ruin, jest też formą uświadomienia młodych ludzi na dziedzictwo, które w swojej wielości oraz pozornej niedostępności może wydawać się trwałe i odporne. Dopiero w bezpośrednim kontakcie z kruchą tkanką monumentalnego kościoła o trudnej historii młodzież może zacząć zdawać sobie sprawę z tego, że konserwacja jest procesem troski, którą musimy okazywać historycznym obiektom każdego dnia, nie tylko od inwestycji do inwestycji.

Zwyczajne obcowanie z dziełami sztuki oraz aktywny udział w zaję-

Misja: zobaczyć szkołę inaczej – lekcja otwarta dla rodziców w klasie pierwszej

Joanna Haftka

Jak wygląda codzienność ucznia w szkole? Czy to wyłącznie praca w zeszytach i podręczniku, czy może przestrzeń na aktywność oraz współpracę?

Na te pytania postanowiłam odpowiedzieć, organizując lekcję otwartą dla rodziców uczniów klasy I. Celem zajęć było pokazanie metod pracy, które uzupełniają tradycyjne formy nauczania.

Zajęcia rozpoczęły się w sposób nieoczywisty. Rodzice otrzymali kartki oraz zadanie: narysować dom. Proste polecenie szybko wywołało uśmiechy, ale i lekkie napięcie – jak przed niezapowiedzianą kartkówką sprzed lat. Powstały różnorodne prace: domy małe i duże, z kominem, z wieloma oknami. Dopiero po wykonaniu zadania ujawniłam kryteria sukcesu, czyli odpowiedź na pytanie: *Na co będę zwracać uwagę?* Na tablicy pojawiły się wskazówki: ściany w kształcie kwadratu, dach – trójkąta, okna – prostokątów. To doświadczenie stało się punktem wyjścia do rozmowy o ocenianiu kształtującym. Rodzice szybko zauważyli, że bez znajomości oczekiwań trudno wykonać zadanie zgodnie z zamierzeniem nauczyciela. Dlatego w mojej codziennej pracy stosuję *misje edukacyjne*. Dzięki nim dziecko wie, czego się uczy i na co powinno zwrócić uwagę. Nauka staje się świadomym procesem.

Kolejnym elementem lekcji była praca na stacjach zadaniowych. Nawiązując do figur geometrycznych, pozostaliśmy w obszarze matematyki. Uczniowie pracowali w grupach i przechodzili między stanowiskami z różnorodnymi zadaniami. W tej części szczególnie widoczna była współpraca – dzieci wspierały się nawzajem, czytały polecenia, tłumaczyły rozwiązania i zwracały uwagę na poprawne postępowanie się linijką.

Sercem lekcji były karty misji edukacyjnych, oparte na zasadach oceniania kształtującego. Każde dziecko pracuje z własną kartą, na której otrzymuje informację zwrotną od nauczyciela w formie wspierającego komentarza. Dodatkowo uczniowie zaznaczają postępy kolorami: zielony – *umiem*, żółty – *ćwiczę*, czerwony – *potrzebuję*

pomocy. System ten jest czytelny zarówno dla dzieci, jak i rodziców, pozwala dostrzegać postępy oraz trudności.

Śpiewając przeszliśmy do edukacji polonistycznej – uczniowie zaprezentowali *Rap o alfabecie*. Następnie zamiast pracy w zeszytach odbyła się zabawa w parach, utrwalająca pisownię „ó” wymiennego na „o”. Dzieci losowały wyrazy i dobierały się w pary, ucząc się poprzez działanie i współpracę.

Podczas lekcji szczególną rolę odgrywał bieżący komentarz nauczyciela: krótkie, wspierające komunikaty. To one budują poczucie sprawczości, wzmacniają motywację i pokazują dziecku, że jego wysiłek ma znaczenie. Ocenianie kształtujące nie jest jednorazowym działaniem, lecz stałym elementem procesu uczenia się.

Spotkanie zakończyło się szybciej, niż można było się spodziewać – intensywna praca sprawiła, że czas minął niepostrzeżenie. Lekcja otwarta stała się czymś więcej niż prezentacją zajęć – była zaproszeniem do spojrzenia na szkołę z innej perspektywy. Pokazała, jak ważne jest budowanie mostu między szkołą a domem oraz jak wygląda współczesne uczenie się dziecka.

Joanna Haftka – nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej w Szkole Podstawowej nr 2 im. Marii Konopnickiej w Starogardzie Gdańskim; w swojej pracy stawia na ocenianie kształtujące i aktywne metody nauczania.

Warto czytać – 25 lat spotkań z książką i drugim człowiekiem

Joanna Zastawna, Marzena Witek

Czytanie od zawsze było czymś więcej niż tylko szkolną umiejętnością. To cicha rozmowa z drugim człowiekiem – często z kimś odległym w czasie i przestrzeni, a jednak zaskakująco bliskim. Książka uczy wrażliwości, rozwija wyobraźnię, pomaga lepiej rozumieć siebie i innych. W świecie pełnym pośpiechu staje się przestrzenią zatrzymania – miejscem, w którym młody człowiek może bezpiecznie zadawać pytania oraz szukać odpowiedzi.

Te właśnie idee od 25 lat pielęgnuje gminny konkurs czytelniczy *Warto czytać*. Przez ćwierć wieku stał się on czymś więcej niż wydarzeniem edukacyjnym – na przestrzeni lat ugruntował swoją obecność w życiu szkolnym, stając się ważnym punktem gminnego kalendarza kulturalnego. To przestrzeń spotkań, rozmów i budowania relacji, w której książka staje się mostem łączącym uczniów, nauczycieli, rodziców oraz całe środowisko oświatowe.

Jubileuszowa edycja konkursu jest wyjątkowa nie tylko ze względu na imponującą tradycję, lecz przede wszystkim dzięki atmosferze, którą przez lata udało się wspólnie stworzyć. Od samego początku *Warto czytać* nie było jedynie sprawdzianem wiedzy czy umiejętności czytelniczych. To święto czytania – pełne życzliwości, otwartości i autentycznej radości ze spotkania z drugim człowiekiem.

Integralną częścią konkursu stała się przestrzeń sprzyjająca rozmowie oraz integracji – kawiarenka dla uczniów, nauczycieli i rodziców. To właśnie tam rodzą się rozmowy o książkach, codziennych doświadczeniach, szkolnych wyzwaniach oraz sukcesach. Uczniowie poznają rówieśników z innych szkół, wymieniają się czytelniczymi inspiracjami, uczą się uważności i dialogu. Nauczyciele zyskują czas na rozmowy o pracy, troskach oraz radościach zawodowych, budując wspólnotę opartą na wzajemnym wsparciu.

Na przestrzeni lat nieodłącznym elementem konkursu stały się także spotkania z autorami książek dla dzieci, warsztaty literackie, spotkania z aktorami oraz występy szkolnego teatru MaJo. Dzięki nim literatura przestaje być jedynie tekstem zapisanym na kartkach – staje się żywym słowem, emocją i doświadczeniem. To właśnie te chwile sprawiają, że dzień konkursowy na długo pozostaje w pamięci uczestników.

Organizatorzy od lat dbają o to, aby każdy uczeń czuł się zauważony, zaopiekowany oraz bezpieczny. Szczególną wagę przykładają do stworzenia atmosfery wolnej od nadmiernego stresu – zarówno podczas testów, jak i w czasie ustnych prezentacji książek, które dzieci uważają za wartościowe. Zamiast napięcia pojawia się radość dzielenia się własnymi pasjami oraz odkryciami czytelniczymi.

Książka stała się tu pretekstem do bycia razem. Starannie przygotowane dekoracje, wystawy książek, identyfikatory z imieniem i szkołą, a także pomysłowe prezentacje literatury – *lektura na wieszaku*, *lapbooki* czy projekty typu *lektura w pudełku* – sprawiają, że przestrzeń szkoły ożywa i zaprasza do rozmowy. Nikt nie pozostaje anonimowy, każdy ma swoje miejsce oraz głos.

Ćwierć wieku istnienia konkursu *Warto czytać* jest dowodem na to, że czytanie ma niezwykłą moc budowania relacji, a szkoła może być miejscem, w którym młody człowiek doświadcza nie tylko wiedzy, lecz także akcepta-

Fot. archiwum szkolne

Fot. archiwum szkolne

Fot. archiwum szkolne

Fot. archiwum szkolne

cji, uważności i radości wspólnego przeżywania. To inicjatywa, która wpisuje się w najlepsze tradycje edukacji – mądrej, wrażliwej oraz bliskiej człowiekowi.

Jubileusz konkursu jest również świadectwem siły wspólnoty. Dzięki współpracy nauczycieli, wzajemnej życzliwości i autentycznemu zaangażowaniu powstało coś więcej niż konkurs. Jak w dobrej książce, sens nie rodzi się z jednego zdania, lecz z harmonii całości. Każdy gest, pomysł oraz wysiłek stały się częścią wspólnej opowieści, którą od 25 lat piszą razem ludzie wierzący, że naprawdę warto czytać.

Joanna Zastawna, Marzena Witek – nauczycielki w Szkole Podstawowej w Jagatowie, gmina Pruszcz Gdański; szkoła nie jest dla nich tylko miejscem pracy, ale przestrzenią pasji i spotkania z drugim człowiekiem; starają się zarażać miłością do czytania, teatru i wspólnego działania; od lat inicjują ogólnopolskie zloty szkół, konkursy i akcje czytelnicze oraz wydarzenia teatralne na terenie szkoły, gminy i powiatu; z potrzeby serca powołały do życia grupę teatralną *Majo*, której działalność została doceniona i odznaczona medalem za zasługi dla Powiatu Gdańskiego; prywatnie: miłośniczki teatru, podróży i koncertów poezji śpiewanej.

„Metody naukowe i projektowe w nauczaniu matematyki”

W swoim najnowszym poradniku [dostępnym nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/g340ctzm9>] Beata Ordakowska-Szumiska kieruje uwagę nauczycieli matematyki i doradców metodycznych na to, co w nauczaniu naprawdę rozwija uczniów: rozumienie, samodzielne myślenie i umiejętność rozwiązywania problemów.

źródło: <https://ore.edu.pl>

Spotkania ze sztuką w Szkole Podstawowej nr 45 im. Bohaterów Westerplatte w Gdańsku

Izabella Postuszny, Beata Rzyśko-Wójcik

Niektórzy malarze przekształcają słońce w żółtą plamę, ale są inni, którzy dzięki swojej sztuce i inteligencji przekształcają żółtą plamę w słońce.

P. Picasso

Fot. Archiwum szkolne

Edukacja artystyczna stanowi ważny obszar kształcenia i dlatego jej realizacji należy poświęcić dużo uwagi, począwszy od edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Jest podstawową formę aktywności oraz wypowiedzi dzieci w tym okresie ich rozwoju. Edukacja przez sztukę dzięki swemu bogactwu wyzwala u najmłodszych potrzebę naturalnego działania praktycznego. Zaspokaja ogromną ciekawość świata, daje radość tworzenia, stwarza również wielkie możliwości do twórczego rozwoju i pobudza do wypowiadania własnych uczuć.

W roku szkolnym 2015/2016 napisaliśmy program *Spotkania ze sztuką inspiracją dla Małych Artystów*. Zawierał on wiele różnorodnych zadań rozwijających zdolności dzieci, ich zainteresowania oraz talenty, głównie związanych ze sztuką i kulturą. Sukcesy dzieci, ich rozwój oraz fascynacja różnorodnością dziedzin sztuki zachęciła nas do dalszych poszukiwań i w konsekwencji – do napisania innowacji pedagogicznej poszerzającej dotychczasowe działania. Postanowiliśmy zachować tytuł *Spotkania ze sztuką...*, wzbogacając nasz projekt o nowe, innowacyjne treści (rok szkolny 2019/2020). Zadania innowacji były odpowiedzią na takie trendy w edukacji, jak szkoła otwarta na kulturę, sztukę i środowisko lokalne.

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Na początku każdego roku szkolnego proponujemy naszym wychowankom nowe, atrakcyjne zadania. Wspólnie podejmujemy wiele różnych wyzwań, wprowadzając dzieci w niezwykły świat filmu, teatru, malarstwa czy literatury. Uważamy, że sztuka uczy wrażliwości, kształtuje poczucie estetyki oraz daje satysfakcję. Poprzez realizację zadań innowacji chcemy kształtować u dzieci wrażliwość estetyczną, kreatywność, szacunek wobec piękna i sztuki w życiu codziennym oraz uważność na to, co znajduje się w ich najbliższym otoczeniu.

Sztuka jest niezwykłym sposobem widzenia, przekształcania i przedstawiania otaczającej nas rzeczywistości. Te słowa stały się pretekstem do zaproszenia dzieci, aby poznawały tajemnice malarstwa w ramach projektu *Sztuka malowana* (od roku szkolnego 2021/2022). Do każdego zajęcia warsztatowych przygotowywane były artziny – małe formy edytorskie (książeczki) z treściami wprowadzającymi w tematykę zajęć: informacje o artyście i jego najważniejsze dzieła. Podstawowym materiałem wykorzystywanym na zajęciach są farby, stąd nazwa *Sztuka malowana*. Celem tego projektu jest popularyzacja najciekawszych zjawisk sztuki światowej oraz wspieranie wartościowych zjawisk w polskiej sztuce współczesnej. Do tej pory podczas codziennych warsztatów powstały prace inspirowane dziełami wielkich mistrzów, takich jak: Vincent van Gogh, Frida Kahlo, Paul Cezanne, Pablo Picasso, Edward Munch, Yayoi Kusama, Jackson Pollock, Józef Wilkoń, Wojciech Fangor, Olga Boznańska, Julian Fałat, Leon Wyczółkowski oraz Nikifor. Inspiracją do tworzenia małych dzieł przez dzieci były również: muzyka Fryderyka Chopina i Antonia Vivaldiego, poezja dla dzieci, ciekawe wydarzenia w przestrzeni Gdańska, Sopotu, a także takie inne dziedziny sztuki, np. film i teatr... Przykładowe tematy zrealizowanych zajęć to m.in.: *Maluję kwiaty, żeby nie zwiędły* – realizacja myśli Fridy Kahlo; *Autoportret* (obraz kubistyczny) inspirowany dziełem Picassa *Kobieta w czerwonym berecie*; *Stoneczniki* Vincenta van Gogha; *Martwa natura z jabłkami* – zajęcia

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

inspirowane obrazem Paula Cezanne'a *Kosz z jabłkami*; *Być jak Jacson Pollock! Abstrakcja* – seria chlapanych obrazów (od nr 1-7); *Muzyka (mazurki, oberki) Chopina obrazem malowana (akwarelki)* – przekształcenie muzyki Fryderyka Chopina w dzieło malarskie, uwolnienie wyobraźni dziecięcej, wariacje malarskie. Muzyka Chopina ilustrowana myślą Wassilego Kandinsky'ego *Kolor jest klawiaturą, a malarz to ręka, która w nią uderza* (malunek na pięciolini); ilustrowanie poezji Juliana Tuwima – inspiracja to np. wiersz *Dyzio marzyciel* – malowanie marzeń i wiele innych.

Kontakt najmłodszych z dziełami plastycznymi związany jest z umożliwieniem im obcowania ze sztuką profesjonalną. Podczas naszych działań w ramach innowacji pedagogicznej *Spotkania ze sztuką inspiracją dla Małych Artystów* wiele działań odbywało się w przestrzeni miejskiej Gdańska i Sopotu. Dzieci miały możliwość obejrzenia m.in. wystaw: francuskiego artysty Yves'a Juhel'a w Galerii Sztuki *Nowy Warzywniak* (Oliwski Ratusz Kultury); Olgi Boznańskiej i Leona Wyczółkowskiego w Muzeum Gdańska (Ratusz Głównomiejski); Wojciecha Fangora w Muzeum Narodowym (Oddział Sztuki Współczesnej w Pałacu Opatów); *My i psy, psy i my* (Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie). Nasi uczniowie zachwycali się również wystawami ilustracji zorganizowanymi przez Nadbałtyckie Centrum Kultury (Ratusz Staromiejski), których bohaterami byli: Zbigniew Rychlicki, Hanna Czajkowska, a także Agnieszka

Żelewska. Obejrzeliby także wystawę ilustracji Marianny Jagody w sopockiej Galerii *Ambelucja*.

Stwarzamy sytuacje, aby uczestnicy naszych zajęć inspirowali się pięknem gdańskiej architektury – stąd zwiedzanie i szkicowanie interesujących obiektów, takich jak Żuraw czy okazałe kamienice. Niezwykle ważnym doświadczeniem była wędrowka szlakiem murali po dzielnicy Zaspą i obejrzenie wielkoformatowych obrazów malarstwa monumentalnego na ścianach wysokich budynków. Dzieci zainteresowała również sztuka uliczna we Wrzeszczu, tworząca niezwykle dynamicznie rozwijającą się galerię murali, nadającą dzielnicy niepowtarzalnego charakteru.

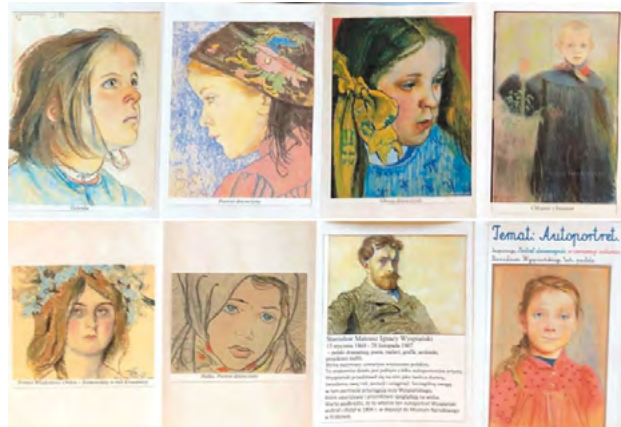
Wyjątkowymi działaniami mocno zaznaczonymi w przestrzeni naszej dzielnicy Wrzeszcz są happeningi w Parku de Gaulle'a. Wielokrotnie malowane przez dzieci kolorowe *szaliczki* otulały parkowe drzewa (Święto Drzewa, Dzień Dziecka, Święto Niepodległości, Mikołajki, Wiosna).

Podczas prowadzonych przez nas zajęć dzieci przygotowują prace na konkursy plastyczne organizowane przez różne instytucje kulturalne oraz placówki oświatowe. Cieszy nas, że w konkursach tych zdobywają nagrody i wyróżnienia. Dla laureatów jest to zawsze dodatkowa motywacja do rozwijania zainteresowań oraz doskonalenia umiejętności malarskich.

Od kilku lat jesteśmy organizatorkami dwóch konkursów o zasięgu ogólnopolskim: plastycznego *Pejzaże polskie*

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

i fotograficznego *Przyroda jest w mieście*. Spotkania z laureatami konkursów, nauczycielami oraz rodzicami podczas szkolnego wernisażu, to prawdziwe ŚWIĘTO SZTUKI w naszej szkole. Nagrodzone prace każdego roku można oglądać na pokonkursowej wystawie w Bibliotece Manhattan (filia WIMBP) w Gdańsku-Wrzeszczu.

Twórczość plastyczna dzieci w młodszym wieku szkolnym, ich kolorystyczna fantazja i ogromna wrażliwość artystyczna od dawna są w kręgu naszych zainteresowań. To naturalna, spontaniczna forma ekspresji, komunikacji oraz rozwoju zdolności, która odgrywa niezwykle ważną rolę w kształtowaniu się dziecięcej osobowości, wycucia estetycznego i umiejętności poznawczych.

Edukacja kulturalna, artystyczna to ważny element w naszej pracy z najmłodszymi. Wierzymy, że proponowane dzieciom i realizowane różnorodne działania rozwiną u nich potrzebę kontaktu z wieloma dziedzinami sztuki,

dzięki czemu rozbudzą swoje zainteresowania oraz uzdolnienia, co pozwoli na radość tworzenia własnych, małych dzieł.

Sztuką jest wszystko, co jest tworzone z pasją i uczuciem, bo – jak powiedział Albert Einstein – *prawdziwa sztuka to taka, która powstaje dzięki potrzebie tworzenia.*

Fot. Archiwum szkolne

Beata Rzyśko-Wójcik – nauczyciel dyplomowany, wychowawca świetlicy w Szkole Podstawowej nr 45 w Gdańsku; współautorka wielu projektów i innowacji pedagogicznych z dziedziny sztuki oraz ekologii, w tym współzałożycielka *Stowarzyszenia Małych Artystów*; organizatorka konkursów; pasjonatka malarstwa, twórczości dziecięcej, polnych kwiatów i muzyki Chopina.

Izabella Pośluszný – nauczyciel dyplomowany, wychowawca świetlicy w Szkole Podstawowej nr 45 w Gdańsku; współautorka wielu projektów i innowacji pedagogicznych z dziedziny edukacji artystycznej, regionalnej oraz ekologicznej, w tym współzałożycielka *Stowarzyszenia Małych Artystów*; organizatorka konkursów; pasjonatka podróży, sztuki, fotografii i górskich wędrowek.

Projekt *Realtalk* – bo depresja nie powinna być tematem tabu

Kaja Koriat-Kreft, Natalia Karkowska

Wszystko zaczęło się powoli. Na początku nie wiedzieliśmy w ogóle, o czym chcemy robić projekt. Wiedzieliśmy tylko, że chcemy działać i coś zmienić. Szukaliśmy tematu, który jest aktualny oraz może dotyczyć każdego z nas.

Tak właśnie powstał pomysł projektu o depresji. Zdecydowaliśmy się go zrealizować w ramach Ogólnopolskiej Olimpiady *Zwolnieni z Teorii*. Tematyka nie była przypadkowa, już od dłuższego czasu widzieliśmy skalę problemu wśród naszych znajomych i nie tylko. Słyszeliśmy wiele historii oraz przypadków ludzi, którzy nie poradzi sobie z tą chorobą, dlatego zdecydowaliśmy się działać.

Fot. Archiwum szkolne

W ramach projektu *Realtalk* zostały przeprowadzone sondy uliczne wśród młodzieży dotyczące ich wiedzy o depresji

Dla wielu może wydawać się, że jest to powszechny problem, o którym dużo się mówi, jednak gdy zaczęliśmy rozmawiać i przeprowadzać sondy uliczne, okazało się, że depresja to wciąż temat tabu – jest wiele osób, które nie wiedzą, czym ona jest. Długo myśleliśmy nad tym, jakie działania moglibyśmy podjąć, aby wpłynąć na młodzież i społeczeństwo wokół nas. Chcieliśmy uczyć, ale w przystępny sposób, tak aby dotrzeć do jak największej liczby odbiorców.

Zacząto się od warsztatów w szkołach. Niby coś oczywistego, a jednak zrobiliśmy z tego ciekawą lekcję. Nie były to zwykłe wykłady – angażowaliśmy uczniów poprzez quizy i pytania z nagrodami. Staraliśmy się także wprowadzić bezpieczną oraz swobodną atmosferę, tak aby nikt nie bał się mówić, co czuje. Dotarliśmy do ponad 12 szkół. Na początku były to szkoły w Rumi, potem w Kosakowie i Pogórze. Udało nam się także przeprowadzić warsztaty dla szkół w Gdyni w Polsat Plus Arenie. Wiedzieliśmy jed-

Fot. Archiwum szkolne

Warsztaty w szkole podstawowej w Rumi

nak, że depresja dotyka nie tylko młodych ludzi, dlatego skontaktowaliśmy się z Uniwersytetem III Wieku w Rumi i porozmawialiśmy również z seniorami.

Nie spodziewaliśmy się, jak bardzo spodoba nam się organizowanie warsztatów. Z każdym kolejnym spotkaniem szło nam coraz lepiej, zdobywaliśmy nową wiedzę i doświadczenie, które przydało nam się później. To, jak fajnie pracowało się z dziećmi, jest nie do opisanego. Najlepszy moment był wtedy, gdy po skończonej prezentacji wszyscy zaangażowali się w quizy i pytania – w tym momencie mogliśmy zobaczyć, że wiedza, którą przekazujemy, nie poszła na marne. Jednym z naszych cennych wspomnień podczas prowadzenia projektu był moment, gdy kilka dziewczyn biorących udział w warsztatach odważyło się opowiedzieć o swojej chorobie innym uczestnikom. To pokazało nam, że naprawdę coś zmieniamy i że tworzymy bezpieczną przestrzeń do rozmowy o emocjach.

Fot. Archiwum szkolne

Gra terenowa w Parku Starowiejskim w Rumi.

Z czasem pojawiały się coraz to nowsze pomysły. Dzięki rozgłosowi, który wtedy zdobyliśmy, odzywali się do nas partnerzy ze wsparciem finansowym i nie tylko. Jednym z nich było miasto Rumia, które umożliwiło nam zorganizowanie gry terenowej w Parku Starowiejskiego. Gra była przeznaczona dla szkół podstawowych z Rumi. Ważne było dla nas to, aby przedstawić trudny temat w przystępny sposób, z wykorzystaniem elementów zabawy.

Przygotowana przez nas gra składała się z 7 stacji, na każdej z nich na uczestników czekały różne zadania, które były związane z depresją. Na przykład przelewanie wody z dziurawego wiadra symbolizowało cierpliwość w procesie leczenia, a skoki w workach były symbolem skoków nastroju w chorobie. Pojawiło się również zadania z numerami telefonów zaufania, przez co uczestnicy mogli dowiedzieć się, gdzie szukać pomocy.

Gra była dla nas świetnym doświadczeniem. Dobrze było widzieć, jak uczestnicy starają się rozwiązać wszystkie zadania jak najszybciej, a jednocześnie uczą się przydatnych informacji. Często zdarzało się, że uczniowie po skończonej zabawie wspominali, iż podobała im się i dużo z niej wynieśli.

Zupełnie przypadkowo pojawił się także pomysł nagrania krótkiego filmu o depresji (<https://tiny.pl/syjd8966s>). Uznaliśmy, że może rozpocząć to rozmowy na temat depresji, także w mediach społecznościowych. Nasz film wstawiliśmy na TikToka, lecz nie spodziewaliśmy się aż tak

dużego odzewu. Zebrał on ponad 200 tysięcy wyświetleń. Najbardziej wartościowe było jednak to, że pojawiło się dużo różnych komentarzy, co pokazało nam, że odbiorcy nie zignorowali tak ważnego tematu. Ludzie dziękowali nam za ten film, pisali, że się z nim utożsamiają i że potrzebują pomocy. To był moment dla nas istotny głównie dlatego, że zobaczyliśmy, ile możemy zmienić oraz jak ważna jest pomoc.

Uznaliśmy, że oprócz tego filmu potrzebujemy jeszcze czegoś edukacyjnego i wiedzy od doświadczonej osoby. Dlatego przeprowadziliśmy dwa wywiady z paniami psycholog, jeden wstawiliśmy na kanał Youtube, a drugi – na nasz profil na Spotify. Zależało nam na tym, aby rozmowy o depresji były dostępne dla każdego, a szczególnie dla osób, które być może nie mają odwagi poprosić o pomoc bezpośrednio.

To, jak duży rozgłos uzyskaliśmy, było dla nas niesamowite. Na początku sami musieliśmy pisać do redakcji i prosić o wzmianki. Z czasem jednak to media zaczęły odzywać się do nas. Dużym wyróżnieniem było to, że zostaliśmy zaproszeni na wywiad dla stacji TVN i dzięki temu wystąpiliśmy w wieczornych *Faktach*, których średnia oglądalność to 2,14 mln osób. Był to moment, w którym naprawdę poczuliśmy się docenieni i zauważyliśmy, że nasza praca nie poszła na marne. Oprócz tego stacja TV Rumia nagrała reportaż, który opisywał projekt. Pokazał on nie tylko nasze działania, ale przede wszystkim ludzi i emocje sto-

jące za *Realtalk*. Dla nas był to moment, w którym mogliśmy zobaczyć, jak dużo udało nam się zrobić.

Co teraz może brzmieć śmiesznie, na początku założone przez nas cele wydawały się nam nierealne. Planowaliśmy zdobycie 10 partnerów i sponsorów. Ostatecznie udało się pozyskać aż 12 partnerów, którzy uwierzyli w nasz projekt oraz pomogli nam go rozwijać. Podobnie było z finansami – kwota 3 000 zł wydawała się ogromnym wyzwaniem, a finalnie udało nam się zebrać ok. 6 000 zł. To pokazało nam, że ludzie naprawdę chcą nas wspierać i widzą potencjał naszych działań.

Dziś wiemy że *Realtalk* był czymś więcej niż tylko projektem społecznym. Była to inicjatywa, która realnie wpłynęła na ludzi i rozpoczęła rozmowy, które wcześniej nie istniały.

Fot. Archiwum szkolne

Pamiątkowe zdjęcie po udzieleniu wywiadu dla stacji TVN

Fot. Archiwum szkolne

Wywiad z panią psycholog

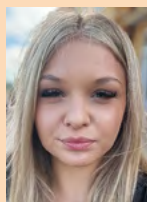

Fot. Archiwum szkolne

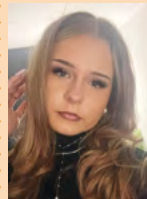
Stoisko Realtalk podczas Jarmarku Wielkanocnego w Rumi

Najważniejsze dla nas nie były jednak rozgłos ani liczby, ale to, że ktoś po naszych działaniach poczuł się mniej samotny, zdecydował się porozmawiać i poszukać pomocy. My sami też się dużo nauczyliśmy – nie tylko pracy zespołowej czy organizacji wydarzeń, ale także wyrozumiałości, słuchania oraz akceptacji. Projekt jednak nadal się rozwija, kolejne szkoły piszą do nas i zgłaszają chęć współpracy. A my dalej chcemy otwarcie mówić o zdrowiu psychicznym. Napisałyśmy już dwa artykuły, a ostatnio odezwało się do nas także Radio Gdańsk, które chce przeprowadzić z nami wywiad.

Nasze doświadczenie z realizacji projektu dało nam wiarę, że nawet mały pomysł może przerodzić się w coś naprawdę dużego. Wystarczy tylko odważyć się i zacząć rozmowę. Bo to właśnie rozmowy z ludźmi pokazały nam, jak wiele osób na co dzień zmagają się z problemami takimi jak depresja, często ukrywając to przed bliskimi. Dzięki *Realtalk* zrozumieliśmy, jak ogromne znaczenie ma stworzenie bezpiecznej przestrzeni do rozmowy o emocjach, w której każdy może czuć się wysłuchany i zrozumiany.

Kaja Koriat-Kreft – uczennica I Liceum Ogólnokształcącego im. Książąt Pomorskich w Rumi; przewodnicząca Samorządu Uczniowskiego; koordynatorka projektu *Realtalk*.

Natalia Karkowska – uczennica I Liceum Ogólnokształcącego im. Książąt Pomorskich w Rumi; członkini Samorządu Uczniowskiego; jedna z osób zaangażowanych w realizację projektu *Realtalk*.

Rola uczelni i samorządów zawodowych w kształceniu zawodowym branży budowlanej

Magdalena Pytka-Leśniak

Budowanie jest jedną z najważniejszych umiejętności człowieka – zarówno w sensie dosłownym, jak i przenośnym. Dzięki edukacji w technikum oraz na uczelniach młodzieży zdobywają wiedzę i praktyczne umiejętności, które pozwalają im tworzyć trwałe konstrukcje, takie jak domy, sceny czy inne obiekty. Jednocześnie uczą się odpowiedzialności, systematyczności oraz współpracy, które są niezbędne do budowania własnego życia i przyszłości zawodowej.

Rola uczelni i samorządów zawodowych w kształceniu zawodowym uczniów szkół technicznych (technikalnych) polega przede wszystkim na wspieraniu jakości kształcenia, dostosowywaniu programów do potrzeb rynku pracy oraz budowaniu ścieżki dalszego rozwoju zawodowego młodzieży.

ROLA UCZELNI

Choć uczelnie nie prowadzą bezpośrednio kształcenia w technikalnych, odgrywają istotną rolę pośrednią i wspierającą. Szkoły wyższe umożliwiają absolwentom techników kontynuację nauki na studiach inżynierskich lub licencjackich. Dzięki temu uczniowie szkół technicznych widzą realną perspektywę rozwoju – od technika do inżyniera czy specjalisty.

Współpraca ze szkołami technicznymi

W przypadku kierunków budowlanych czy technicznych naturalnym partnerem techników są politechniki i ich wydziały inżynierskie. Politechnika Gdańska oraz Politechnika Koszalińska prowadzą działania wspierające i promujące branżę budowlaną wśród uczniów technikum. Organizują warsztaty, wykłady oraz dni otwarte, a także udostępniają laboratoria, gdzie młodzież np. prowadzi badania wytrzymałościowe i izolacyjne materiałów

Zwiedzanie laboratoriów nowego budynku Ekoinnowacji na Politechnice Gdańskiej przez uczniów technikum inżynierii sanitarnej

Konferencja „Okno na budownictwo” w Bytowie, na zdjęciu p. Ireneusz Zdrojewski z młodzieżą technikum budownictwa

Konkurs „Tu powstanie plac budowy” organizowany na Politechnice Gdańskiej

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Konkurs „Tu powstanie...” – uczniowie z opiekunem p. Magdaleną Pytką-Leśniak

budowlanych. Realizują projekty edukacyjne oraz konkursy branżowe: „Tu powstanie plac budowy”, „Wykombinuj Most” czy „Tower Power”, w których może wziąć udział młodzież ze szkół średnich. Uczniowie Technikum nr 5 z Gdańska cyklicznie uczestniczą w konferencjach naukowych, takich jak: Okno na budownictwo, Dni Budownictwa Drewnianego czy Komboferencja, organizowanych przez Wydział Inżynierii Lądowej i Środowiska w Gdańsku oraz w Dniach Inżynieria, którego patronem jest Politechnika Koszalińska.

Wsparcie metodyczne i kadrowe

Wykładowcy akademicy uczestniczą w opracowywaniu programów nauczania, a nauczyciele techników podnoszą swoje kwalifikacje na studiach podyplomowych organizowanych przez uczelnie.

ROLA SAMORZĄDÓW ZAWODOWYCH

Samorządy zawodowe reprezentujące zawody techniczne i regulowane wspierają proces kształcenia już na poziomie szkoły średniej. Przykładem jest Polska Izba Inżynierów Budownictwa oraz jej regionalne struktury, np. Pomorska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa. Organizowane są spotkania w siedzibie Izby nt. możliwości zdobycia uprawnień budowlanych. W Gdańsku prężnie działa Koło Młodego Technika Budownictwa przy PZITB (Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa). Młodzież bierze udział w szkoleniach, spotkaniach oraz wycieczkach zawodoznawczych. Organizowane są spotkania z praktykami zawodu, a także prowadzone prelekcje dotyczące odpowiedzialności zawodowej i bezpieczeństwa.

Wizyta uczniów technikum dekarstwa na budowie dawnej szkoły przy ul. Śluza w Gdańsku (pod opieką p. Magdaleny Pytki-Leśniak i Małgorzaty Ruźniak), o budowie opowiedział p. Andrzej Muziński (PZITB)

Wizyta młodzieży z PSB Gdańsk w Pomorskiej Okręgowej Izbie Inżynierów Budownictwa – spotkanie z p. dr inż. Markiem Wesółowskim, przewodniczącym komisji kwalifikacyjnej

Fot. Archiwum szkolne

Promowanie standardów zawodowych

Samorządy upowszechniają wiedzę o wymaganiach rynku pracy, zasadach etyki zawodowej, ścieżce zdobywania uprawnień zawodowych po ukończeniu szkoły i studiów.

Wspieranie konkursów i inicjatyw branżowych

Izby zawodowe często wspierają olimpiady techniczne, konkursy projektowe oraz inicjatywy rozwijające kompetencje praktyczne uczniów. Przykładem mogą być etapy okręgowe Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Budowlanych oraz Olimpiady Buduj z pasją, obie organizowane w Państwowych Szkołach Budownictwa w Gdańsku.

Znaczenie współpracy dla uczniów techników

Współdziałanie szkół technicznych, uczelni i samorządów zawodowych zwiększa jakość kształcenia praktycznego, ułatwia płynne przejście z edukacji do zatrudnienia, pozwala uczniom lepiej poznać realia zawodu, buduje świadomość odpowiedzialności i standardów branżowych, a także motywuje do dalszego rozwoju oraz zdobywania wyższych kwalifikacji.

Podsumowanie

Uczelnie wyznaczają perspektywę dalszego rozwoju edukacyjnego i wspierają poziom merytoryczny kształcenia, natomiast samorządy zawodowe łączą edukację z praktyką gospodarczą, promują wysokie standardy wykonywania zawodu oraz pomagają młodzieży zrozumieć wymagania rynku pracy. Ich współpraca ma istotne znaczenie dla skutecznego przygotowania uczniów szkół technicznych do przyszłej kariery zawodowej. Działania te rozwijają zainteresowania młodych ludzi oraz ich pasję do budownictwa i architektury.

Szkoły techniczne kształtują nie tylko fachowców, ale także świadomych obywateli, którzy potrafią wykorzystać swoją wiedzę dla dobra wspólnego. Dzięki temu możliwe jest nie tylko wznoszenie budynków, lecz także rozwijanie społeczeństwa oraz całego kraju. Budowanie domu, życia i przyszłości wymaga wiedzy, doświadczenia oraz zaangażowania – a właśnie te cechy rozwija edukacja.

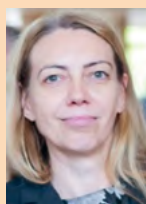

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Olimpiady budowlane wspierane przez Pomorską Okręgową Izbę Inżynierów Budownictwa, Politechnikę Gdańską oraz Politechnikę Koszalińską)

Magdalena Pytka-Leśniak – absolwentka Wydziału Inżynierii Lądowej Politechniki Gdańskiej i studiów podyplomowych w zakresie odnawialnych źródeł energii (SGGW) i mechatroniki w kształceniu zawodowym (PW); nauczyciel przedmiotów zawodowych branży budowlanej i instalacyjnej oraz wicedyrektor w Państwowych Szkołach Budownictwa w Gdańsku; autorka i recenzentka arkuszy egzaminacyjnych.

Szkolimy się zawodowo, czyli uczniowie i kadra Zespołu Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich na ścieżkach Erasmus+

Anna Pawelec,
koordynator projektów Erasmus+ VET w ZSGH w Gdańsku

W marcu bieżącego roku 23-osobowa grupa młodzieży z Zespołu Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich w Gdańsku wzięła udział w zagranicznych praktykach zawodowych w hiszpańskiej Walencji. Wyjazd został zrealizowany w ramach uzyskanej akredytacji (nr 2025-1-PL01-KA121-VET000318141) w programie Erasmus+, który od lat wspiera rozwój edukacji, mobilności oraz zdobywania doświadczenia zawodowego w międzynarodowym środowisku. Projekt ten stanowił wyjątkową okazję do połączenia nauki z praktyką, a także do poznania nowej kultury, języka i realiów pracy w branży gastronomiczno-hotelarskiej.

Uczestnicy projektu zostali starannie przygotowani do wyjazdu jeszcze przed jego rozpoczęciem. Brali udział w zajęciach językowych, kulturowych oraz organizacyjnych, które miały na celu ułatwienie im adaptacji w nowym środowisku. Dzięki temu już od pierwszych dni pobytu w Hiszpanii mogli w pełni korzystać z możliwości, jakie dawały praktyki. Zakwaterowanie, organizacja czasu pracy oraz wsparcie lokalnych partnerów sprawiły, że młodzież szybko poczuła się pewnie i komfortowo.

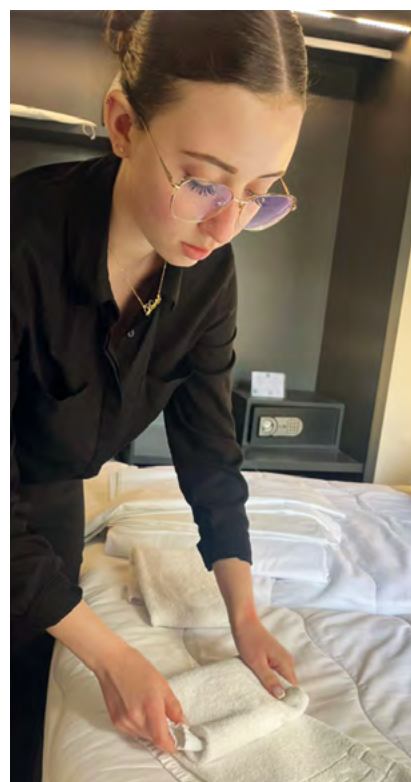
Podczas pobytu uczniowie kształcący się w zawodach gastronomicznych mieli możliwość odbywania praktyk w restauracjach i punktach gastronomicznych, gdzie zetknęli się z autentycznymi warunkami pracy. Młodzi adepci sztuki kulinarnej poznawali tajniki kuchni hiszpańskiej, która słynie z prostoty, wyjątkowego smaku, świeżości oraz wysokiej jakości składników. Szczególną uwagę poświęcono pracy na owocach morza, takich jak krewetki, mule czy kalmary, a także na świeżych rybach i lokalnych warzywach. Uczniowie mieli okazję

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

Fot. Archiwum szkolne

przygotowywać tradycyjne potrawy, takie jak *paella*, *tapas* czy różnego rodzaju dania rybne. Poznawali techniki obróbki produktów, sposoby przyprawiania oraz zasady estetycznego podawania potraw. Ważnym elementem praktyk była również organizacja pracy w kuchni, podział obowiązków, a także przestrzeganie zasad higieny i bezpieczeństwa. Dzięki temu uczniowie zdobyli nie tylko nowe umiejętności, ale także doświadczenie pracy w dynamicznym, wymagającym środowisku. Co istotne, w trakcie zajęć uczniowie zwracali szczególną uwagę na zagadnienia związane z ekologią oraz ideą *zero waste*. Uczyli się, jak minimalizować straty surowców, w jaki sposób wykorzystywać produkty w całości oraz jak ograniczać ilość odpadów w procesie przygotowywania potraw. Takie podejście nie tylko wpisuje się w nowoczesne standardy gastronomii, ale również kształtuje odpowiedzialne postawy proekologiczne.

Z kolei uczniowie kierunków hotelarskich odbywali praktyki w hotelach i obiektach noclegowych, gdzie poznawali funkcjonowanie branży od podszewki. Uczyli się obsługi recepcji, kontaktu z gośćmi oraz rozwiązywania problemów pojawiających się w codziennej pracy. Poznawali standardy obsługi klienta obowiązujące w międzynarodowym środowisku, a także zasady organizacji pracy w różnych działach hotelu, takich jak housekeeping, gastronomia czy administracja. Praca w hotelach pozwoliła im rozwinąć umiejętności komunikacyjne oraz nauczyć się pracy zespołowej. Uczniowie mieli okazję używać języka obcego w praktyce, co znacząco wpłynęło na ich pewność siebie i swobodę wypowiedzi. Bezpośredni kontakt z gośćmi z różnych krajów świata był cennym doświadczeniem, które trudno zdobyć w warunkach szkolnych. Również w tym obszarze zwracano uwagę

na kwestie ekologii, takie jak oszczędzanie energii, wody czy odpowiedzialne gospodarowanie zasobami.

Pobyt w Hiszpanii był także niezwykle ważnym doświadczeniem kulturowym. Uczniowie poznawali historię, tradycje oraz styl życia mieszkańców regionu Walencji. W ramach programu kulturowego odwiedzili m.in. imponujący zamek w Xàtiva, który zachwyca swoją architekturą oraz malowniczym położeniem na wzgórzu. Zwiedzanie tego miejsca było nie tylko lekcją historii, ale także okazją do podziwiania pięknych widoków. Nie zabrakło również wycieczek do urokliwych nadmorskich miejscowości, takich jak Altea oraz Calpe. Białe domy, wąskie uliczki oraz śródziemnomorski klimat sprawiły, że miejsca te na długo pozostaną w pamięci uczestników. Była to doskonała okazja do integracji grupy oraz odpoczynku po intensywnych dniach pracy.

Szczególnym wydarzeniem podczas pobytu było uczestnictwo w obchodach *Las Fallas* – jednego z najbardziej znanych i spektakularnych świąt w Hiszpanii. Uczniowie mieli okazję zobaczyć ogromne, artystyczne konstrukcje ustawiane na ulicach miasta, uczestniczyć w pokazach fajerwerków oraz poczuć niepowtarzalną atmosferę tego wydarzenia. Kontakt z żywą tradycją i kulturą regionu był niezwykle cennym doświadczeniem edukacyjnym.

Projekt Erasmus+ objął również kadrę pedagogiczną. Sześciu nauczycieli przedmiotów zawodowych wyjechało do greckiej miejscowości Paralia, gdzie uczestniczyli w szkoleniach i zajęciach praktycznych. Ich pobyt koncentrował się na doskonaleniu umiejętności związanych z przygotowywaniem potraw kuchni śródziemnomorskiej, która charakteryzuje się wykorzystaniem świeżych produktów, oliwy z oliwek, warzyw oraz ryb.

Fot. Archiwum szkolne

Nauczyciele mieli również możliwość obserwowania pracy swoich greckich kolegów oraz uczestniczenia w zajęciach prowadzonych w szkole zawodowej w Katerini. Wymiana doświadczeń, porównanie metod nauczania oraz poznanie nowych rozwiązań dydaktycznych stanowiły ważny element ich wyjazdu. Udział w projekcie był dla nich także realizacją idei uczenia się przez całe życie, która zakłada nieustanne podnoszenie kwalifikacji, rozwijanie kompetencji oraz otwartość na nowe doświadczenia oraz wyzwania edukacyjne. Dzięki temu mogą oni wprowadzać innowacje do swojej pracy i jeszcze lepiej przygotowywać uczniów do przyszłej kariery.

Udział w projekcie przyniósł wiele korzyści zarówno uczniom, jak i nauczycielom. Młodzież zdobyła nowe umiejętności zawodowe, ale również rozwinęła kompetencje społeczne oraz personalne. Nauczyła się samodzielności, odpowiedzialności i radzenia sobie w nowych, często wymagających sytuacjach. Codzienny kontakt z językiem obcym pozwolił przetępać bariery komunikacyjne oraz zwiększyć pewność siebie. Wyjazd był także okazją do budowania relacji, nawiązywania nowych znajomości i rozwijania otwartości na inne kultury. Uczniowie przekonali się, jak ważna jest współpraca, wzajemny szacunek oraz umiejętność dostosowania się do różnych

warunków pracy i życia. Dzięki takim inicjatywom młodzi ludzie mają szansę nie tylko zdobywać praktyczne umiejętności, ale także rozwijać się jako świadomi, otwarci na świat obywatele Europy.

Dla nauczycieli udział w projekcie był inspiracją do dalszego rozwoju zawodowego. Zdobyta wiedza i doświadczenie z pewnością wpłyną na jakość kształcenia w ZSGH oraz przyczynią się do podniesienia poziomu nauczania oraz lepsze przygotowanie uczniów do wymagań współczesnego rynku pracy.

Projekt Erasmus+ po raz kolejny pokazał, jak ogromne znaczenie mają międzynarodowe doświadczenia w edukacji zawodowej. Dzięki takim inicjatywom młodzi ludzie mogą rozwijać swoje pasje, zdobywać praktyczne umiejętności oraz przygotowywać się do wyzwań współczesnego rynku pracy. Wyjazd do Walencji i Paralii z pewnością na długo pozostanie w pamięci wszystkich uczestników jako cenne oraz inspirujące doświadczenie.

Sfinansowano ze środków Unii Europejskiej. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub Komisji Europejskiej. Unia Europejska ani Komisja Europejska nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

POMORSKA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA

Wywiad z Anną Konarzewską, laureatką konkursu
Nauczyciel Pomorza Roku 2025, cz. II¹

z Anną Konarzewską

rozmawia Joanna Kamrowska z Pomorskiej Biblioteki Pedagogicznej w Gdańsku

Pomorska Biblioteka Pedagogiczna
im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej w GdańskuInstytucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

W edukacji nie ma ideałów. Jest za to codzienny wysiłek, relacje, uczenie się na błędach i ciągłe zaczynanie od nowa. Dajcie sobie prawo do rozwoju zamiast oczekiwać natychmiastowego efektu. Po drugie, stawiajcie relacje ponad treściami. Uczeń zapamięta bardziej, jak się przy Was czuł, niż to, czego uczyliście. Bez poczucia bezpieczeństwa i wzajemnego zaufania nawet najlepsza lekcja nie zadziała. Zainteresowanie, empatia i uważność są warunkiem skuteczności dydaktycznej. Po trzecie, nie bójcie się prosić o pomoc. Szukajcie wsparcia i współpracy.

A. Konarzewska

Joanna Kamrowska: Na czym opiera się Pani dialog z uczniami?

Anna Konarzewska: Nauczyciel, który nie zbuduje odpowiednich relacji z uczniami, nie zachęci młodych ludzi do udziału w procesie uczenia się. Może się dwoić i troić, może ukończyć sto różnych fakultetów, kursów i szkoleń, ale bez tworzenia życzliwej atmosfery i relacji nie zbuduje przestrzeni, która będzie wspierać rozwój młodego człowieka. Tak, nikt nas tego na studiach nie nauczył, dlatego tak ważne jest, abyśmy uczyli się tych umiejętności z własnych doświadczeń, potyczek oraz refleksji. Mało tego, powinniśmy uświadamiać w tym temacie także młodzież. Co pamiętamy ze szkoły? Oceny czy relacje? Raczej kojarzymy te oceny, które według nas były niesprawiedliwe i krzywdzące, natomiast reszta nie ma dla nas dziś znaczenia. Wszyscy jednak wspominamy relacje, bo one są najważniejsze. Na spotkaniach klasowych często rozmawiamy o przeżyciach czy o tym, jak zapamiętaliśmy lekcje u danego nauczyciela, mówimy też o wycieczkach, szkolnych imprezach i wagarach. Warto poobserwować swoich uczniów. Czy ci, którzy sprawiają nam niekiedy problemy i przeszkadzają w zajęciach, opuszczają nasze lekcje? Nie! Oni mają prawie stuprocentową obecność. Nie przychodzą na zajęcia po to, aby nas irytować i uprzykrzać nam życie, ale po to, aby zwrócić na siebie uwagę dorosłego. Między innymi tak objawia się deficyt realnej bliskości z drugim człowiekiem,

brak relacji z opiekunem. Nauczyciel często jest tym dorosłym, z którym uczniowie spędzają więcej czasu niż z własnymi rodzicami.

Ważne jest, abyśmy byli autentyczni i uczciwi w tej relacji, a to dziś – w sytuacji wypalenia zawodowego nauczycieli – bardzo trudne.

Dorośli często też polegają na domysłach i w pośpiechu popełniają błędy. Często zgadujemy, kim są oraz jacy są nasi podopieczni. Ważna jest umiejętność przyznawania się do błędów i pokora. Młodzi ludzie powinni czuć, że wychowawca będzie dla nich wsparciem, kiedy będą tego potrzebować. Poza tym nauczyciel powinien mieć swój świat, z własnymi uczuciami, pragnieniami i potrzebami. Mało tego – dobrze by było, gdyby potrafił tym światem wewnętrznym dzielić się ze swoimi uczniami. Należy zdać sobie sprawę z tego, że codziennie podlegamy krytycznej obserwacji uczniowskiej, a to, jakimi ludźmi jesteśmy, najbardziej interesuje podopiecznych i wywiera największy wpływ na ich rozwój osobowy. Ten nauczyciel, który nie podejmie próby poznania i zaakceptowania siebie oraz swojej przeszłości, np. swojego dzieciństwa, nigdy nie będzie dobrym pedagogiem. Najpierw trzeba zmierzyć się z własnymi lękami i wewnętrznymi smokami, aby być wspierającym wychowawcą. Dopiero wtedy możemy budować zdrowe relacje z drugim człowiekiem. Zacznijmy od siebie.

1 Pierwsza część wywiadu ukazała się w nr 135 dwumiesięcznika „Edukacja Pomorska” (s. 45-46), <https://www.pcen.gda.pl/publikacje/edukacja-pomorska/nr-135>.

J.K.: Co najbardziej satysfakcjonuje Panią w pracy nauczyciela?

A.K.: Bardzo lubię młodych ludzi. Uwielbiam poznawać świat ich oczami. Dzięki nim cały czas czuję się młoda ;-)
W tym zawodzie zwykłe słowo *dziękuję* nabiera niezwykłego znaczenia. Wdzięczność ucznia jest najlepszym lekarstwem na nasze smutki czy niepowodzenia. Podnosi na duchu, uskrzydla i sprawia, że czujemy się ważni dla swoich podopiecznych. W domu mam sentymentalną szufladę, w której trzymam wszystkie listy, zdjęcia i laurki od uczniów. Czytam je sobie, kiedy mam ochotę uciec ze szkoły ;-)
Uczniowie ratują mnie przed rutyną. Dzięki nim każdy dzień w pracy jest inny, niezwykły. Codziennie przebywam wśród młodych ludzi, którzy mają różne osobowości, pasje, umiejętności i poczucie humoru. To paliwo, które napędza, daje siłę! Dzięki tej różnorodności nie ma nudy! Lubię rozmowy z uczniami o wszystkim i niczym. Uwielbiam obserwować rozwój młodych ludzi. Uświadamiam im, jak bardzo się zmienili, dorośli, jakimi ludźmi się stali... To jedna z piękniejszych lekcji wychowawczych, kiedy w klasie IV czytamy listy napisane do siebie w klasie I.

Do tego dochodzi moja ogólnopolska działalność na rzecz edukacji i to też jest element, który dodaje pikanterii mojej codzienności. Stale się dokształcam, rozwijam, ale też dzielę się wiedzą oraz doświadczeniem z innymi podczas konferencji, szkoleń czy webinarów. No i uwielbiam *porywać* uczniów ze szkoły. Nie jestem tylko w budynku szkolnym, ale też poza nim, bo edukacja nie ogranicza się do tego, co dzieje się w murach placówki; przede wszystkim polega na działaniach oddolnych w najbliższej przestrzeni. Gdyby mi to zabrano, wypaliłabym się, kisząc w murach jednej placówki. Dzięki temu czuję autonomię, a ona daje mi poczucie bezpieczeństwa.

J.K.: Jakie wyzwania napotyka współczesny nauczyciel wychowawca i jak stara się im sprostać?

A.K.: Współczesny nauczyciel wychowawca funkcjonuje w rzeczywistości niezwykle złożonej i dynamicznej, w której obok pięknych momentów rozwoju uczniów pojawiają się także poważne wyzwania wychowawcze, wymagające uważności, odwagi i głębokiego poczucia misji. Jednym z najważniejszych wyzwań, które obserwuję na co dzień, jest higiena cyfrowa młodych ludzi oraz ich funkcjonowanie w świecie nieustannego dostępu do ekranów, bodźców i informacji. Widzę, jak nadmiar technologii wpływa na koncentrację, emocje, relacje oraz poczucie własnej wartości uczniów, dlatego staram się świadomie wprowadzać rozmowy o równowadze cyfrowej, odpowiedzialnym korzystaniu z mediów oraz o potrzebie odpoczynku i uważności.

Szczególnie poruszającym i wymagającym obszarem jest także przemoc rówieśnicza, która dziś przybiera nie tylko formę bezpośrednią, ale coraz częściej także cyfrową, ukrytą i trudniejszą do zauważenia. Jako wychowawczynie czuję ogromną odpowiedzialność za tworzenie bezpiecznego klimatu klasy, w którym każdy uczeń i każda uczennica czują się zauważeni, wysłuchani oraz akceptowani. Prowadzę rozmowy wychowawcze i ciekawe zajęcia z wychowawcą, wprowadziłam edukację prawną, w także wzmacniam kompetencje społeczne i uczę empatii, bo wierzę, że profilaktyka zaczyna się od codziennych, małych działań. Lepiej zapobiegać niż leczyć.

Równocześnie wyzwaniem są relacje z rodzicami, wśród których coraz częściej dostrzegalna jest postawa roszczeniowa, wynikająca nierzadko z troski i lęku o przyszłość dziecka. Jako wychowawca staram się budować partnerskie relacje oparte na dialogu oraz wspólnej odpowiedzialności za rozwój młodego człowieka. Rodzice moich wychowanków są zdrowo zaangażowani w rozwój swoich dzieci i mogą zawsze liczyć na wsparcie z ich strony. Prowadzę także spotkania edukujące rodziców nt. zagrożeń współczesnego świata cyfrowego oraz z komunikacji z młodymi ludźmi. Na ostatnim spotkaniu pojawiło się 70 rodziców. Wierzę, że nawet trudne rozmowy mogą stać się przestrzenią porozumienia, jeśli są prowadzone z szcunkiem i empatią.

J.K.: W jaki sposób blog i publikacje pomagają Pani w codziennej pracy i rozwijaniu własnej refleksji zawodowej?

A.K.: Prowadzenie bloga oraz działalność publikacyjna są dla mnie nie tylko formą dzielenia się doświadczeniem, ale przede wszystkim przestrzenią nieustannej refleksji nad własną praktyką nauczycielską. Jako autorka bardzo popularnego bloga *Być nauczycielem*, który osiągnął już ponad 1,4 miliona wyświetleń z całego świata, mam poczucie, że moja codzienna praca wychowawcza zyskuje szerszy wymiar, a mianowicie staje się inspiracją, ale też przedmiotem pogłębionej autorefleksji. Pisząc, porządkuję własne doświadczenia, analizuję sytuacje wychowawcze, nazywam wyzwania współczesnej szkoły i szukam rozwiązań, które są autentyczne oraz osadzone w realiach pracy z uczniem. Blog jest dla mnie swoistym dziennikiem refleksyjnego praktyka, który nie zatrzymuje się na działaniu, ale stale pyta: co mogę zrobić lepiej, mądrzej, bardziej uważnie?

Jako autorka bestsellerowych publikacji dla wychowawców: „Być (nie)zwykłym wychowawcą”, „(Nie)zwykłe spotkania. Wokół godzin wychowawczych” oraz „(Nie)zwykłe spotkania. Młodzi w cyberprzestrzeni. Lekcje wychowawcze o cyfrowym życiu”, a także współautorka książki naukowej dla polonistów „Pisanie to wyzwanie”,

mam możliwość pogłębiania refleksji nad rolą współczesnego nauczyciela, szczególnie w kontekście wychowania, relacji i funkcjonowania młodych ludzi w świecie cyfrowym. Proces pisania wymaga ode mnie zatrzymania się, analizy, sięgania do literatury, ale też krytycznego spojrzenia na własną praktykę, a to bezpośrednio przekłada się na jakość mojej pracy z uczniami i przyszłymi nauczycielami.

Publikowanie oraz prowadzenie bloga wzmacniają również moją uważność na realne problemy szkoły, takie jak higiena cyfrowa, dobrostan uczniów, relacje rówieśnicze czy wyzwania wychowawcze w zmieniającym się świecie. Dzięki kontaktowi z czytelnikami, czyli nauczycielami, wychowawcami, naukowcami i rodzicami, otrzymuję cenne informacje zwrotne, które inspirują mnie do dalszego rozwoju oraz poszukiwania nowych rozwiązań pedagogicznych. To dialog, który wykracza poza mury szkoły i buduje wspólnotę refleksyjnych praktyków.

Z pełną świadomością mogę powiedzieć, że blog oraz książki nie są dodatkiem do mojej pracy, lecz jej integralną częścią. Pomagają mi świadomie rozwijać własną tożsamość zawodową, wzmacniają postawę nauczyciela refleksyjnego i uczącego się przez całe życie. Dzięki nim moja praktyka nie jest rutynowa, ale przemyślana, aktualna oraz głęboko zakorzeniona w poczuciu bycia nauczycielem-mentorem, który nie tylko działa, ale rozumie, analizuje i inspiruje innych do mądrego, odpowiedzialnego wychowania.

J.K.: Jakie plany na przyszłość ma Pani w zakresie rozwoju zawodowego i działalności edukacyjnej?

A.K.: Nie wiem... Zmierzam w jakimś kierunku, ale dokąd mnie zaprowadzi moja pasja, charyzma, pracowitość i osobowość? A może wiem, ale nie zdradzę tego teraz... Lubię też czekać na ciekawe propozycje, bo lubię wyzwania. Wtedy czuję, że żyję. Wolę niczego nie planować, oprócz podróży po świecie ;-) Chciałabym tylko, aby zdrowie dopisywało mi i moim najbliższym, wówczas nie będzie rzeczy niemożliwych w moim życiu.

J.K.: Co chciałaby Pani przekazać innym nauczycielom, którzy pragną rozwijać się i inspirować młodzież w duchu wartości oraz kreatywności?

A.K.: Po pierwsze, nie próbujcie być idealni. W edukacji nie ma ideałów. Jest za to codzienny wysiłek, relacje, uczenie się na błędach i ciągłe zaczynanie od nowa. Dajcie sobie prawo do rozwoju zamiast oczekiwać natychmiastowego efektu. Po drugie, stawiajcie relacje ponad treściami.

Uczeń zapamięta bardziej, jak się przy Was czuł, niż to, czego uczyliście. Bez poczucia bezpieczeństwa i wzajemnego zaufania nawet najlepsza lekcja nie zadziała. Zainteresowanie, empatia oraz uważność są warunkiem skuteczności dydaktycznej. Po trzecie, nie bójcie się prosić o pomoc. Szukajcie wsparcia i współpracy. Praca nauczyciela bywa samotna, jeśli sami na to pozwolimy. Korzystajcie z doświadczenia kolegów i koleżanek, pytajcie, konsultujcie, dzielcie się wątpliwościami. Nie musicie wszystkiego wiedzieć od razu. Po czwarte, zadbajcie o siebie. Wypoczęty, spokojny, uważny nauczyciel to najlepszy prezent, jaki możecie dać swoim uczniom. Nie da się wspierać innych, jeśli samemu jest się na granicy sił. Dbajcie o równowagę. Po piąte, bądźcie ciekawi świata uczniów. Młodzi ludzie żyją w rzeczywistości dynamicznej, cyfrowej i pełnej zmian. Nie bójcie się tego świata, traktujcie go jako szansę na budowanie mostów. Pytajcie, słuchajcie, próbujcie, eksperymentujcie. I wreszcie – pamiętajcie, że Wasza praca ma sens. Nierzadko nauczyciel widzi efekty swoich działań dopiero po latach, ale to nie znaczy, że one nie pojawiają się każdego dnia. Każdy gest wsparcia, każda rozmowa, *każde* widzę Cię i wierzę w Ciebie zostaje z uczniem na długo. Wejdźcie do szkoły z otwartością i pokorą, ale też z odwagą, ponieważ edukacja potrzebuje właśnie takich nauczycieli.

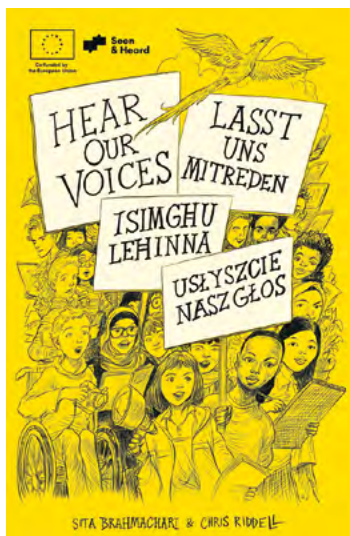
J.K.: Bardzo dziękuję za rozmowę, Pani słowa są inspirujące i motywujące dla tych nauczycieli, którzy zastanawiają się, czy warto poświęcić swoje życie zawodowe tej właśnie profesji. Swoimi działaniami tworzy Pani rzeczywistość szkolną, jakiej życzyłby sobie każdy uczeń i nauczyciel.

Anna Konarzewska – polonistka i wychowawczyni w II Liceum Ogólnokształcącym im. dra W. Pniewskiego w Gdańsku; doradczyni metodyczna w Gdyńskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli; trenerka edukacyjna, blogerka (*Być nauczycielem*), redaktorka czasopisma „Kreatywny Wychowawca”, autorka książek o tematyce edukacyjnej; należy o społeczności *Microsoft Innovative Educator Expert*; finalistka prestiżowego konkursu Nauczyciel Roku 2021 oraz laureatka Nagrody im. Ireny Sendlerowej *Za naprawianie świata* (2021) i tytułu Nauczyciel Pomorza 2025.

O TYM SIĘ MÓWI

Dzieci w obronie wolności słowa

„Ustyszcie nasz głos” to wyjątkowa książka dla dzieci, która powstała w ramach międzynarodowego projektu *Seen and Heard*. W warsztatach organizowanych na Malcie, w Polsce i w Niemczech wzięło udział ponad 600 dzieci z ponad 50 krajów. Podczas spotkań rozmawiały o wolności wypowiedzi, prawie do protestu i prawach dziecka, dzieląc się swoimi doświadczeniami oraz wizją bardziej sprawiedliwego świata. Na podstawie ich słów brytyjska pisarka Sita Brahmachari stworzyła wspólny wiersz, zilustrowany przez Chrisa Riddella. (...) Książka pokazuje, co może się wydarzyć, gdy dzieci są naprawdę słuchane. Podkreśla ich prawo do wyrażania opinii i udziału w decyzjach, które ich dotyczą, a jednocześnie jest zaproszeniem dla dorosłych, by wspierać najmłodszych w budowaniu bardziej sprawiedliwej i zrównoważonej przyszłości.

W ramach projektu powstał zestaw scenariuszy „Czas na nasz głos. Twórcze podróże po świecie praw dziecka”, stworzony z myślą o nauczycielach, nauczycielkach oraz edukatorach, edukatorkach. Scenariusze wspierają dzieci i młodzież w odkrywaniu własnego głosu, poznawaniu swoich praw i budowaniu solidarności. Łączą edukację praw człowieka z twórczymi metodami – opowieścią, teatrem, sztuką i działaniem.

Materiały można pobrać bezpłatnie [ze strony: www.amnesty.org.pl/seenandheard].

źródło: www.amnesty.org.pl

Nabór szkół do projektu ZBADAI

Centrum Nauki Kopernik poszukuje 100 szkół podstawowych i 100 szkół ponadpodstawowych zainteresowanych realizacją projektów badawczych z wykorzystaniem narzędzi sztucznej inteligencji. Nauczyciele, którzy wezmą udział w projekcie, przejdą również kurs AI. Szczegółowe informacje i rejestracja: www.kopernik.org.pl/zbadai/nabor-szkol.

M.B.-U.

Raport „Diagnoza Młodzieży 2026”

Zachęcamy do zapoznania się z publikacją „Diagnoza Młodzieży 2026. Raport i rekomendacje” [dostępną nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/58gk8sx-g>]. Została ona przygotowana z inicjatywy Minister Edukacji Barbary Nowackiej, która jest koordynatorką działań Rady Ministrów z zakresu polityki młodzieżowej. Diagnozę opracowali eksperci Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej (PTPS), reprezentujący ponad 20 uczelni wyższych, oraz praktycy z instytucji zajmujących się wspieraniem młodzieży (15-18 lat) i młodych dorosłych (19-29 lat). Powstała ona na podstawie analizy ponad 200 badań przeprowadzonych w latach 2020-2025 oraz badań własnych PTPS, w których wzięli udział młodzież i młodzi dorośli, rodzice oraz przedstawiciele instytucji pracujących z młodzieżą. (...) Wnioski i rekomendacje z raportu zostaną wykorzystane w pracach Ministerstwa Edukacji Narodowej nad Krajową Strategią Młodzieżową.

źródło: <https://ore.edu.pl>

Konferencja regionalna: „eTwinning w synergii z Erasmus+ dla kreatywnych dyrektorów i nauczycieli”

25 maja 2026 r. w Zespole Szkół Sportowych i Mistrzostwa Sportowego w Gdańsku odbyła się konferencja warsztatowa – inspirujące wydarzenie skierowane do kadry oświatowej pragnącej rozwijać współpracę międzynarodową oraz innowacyjne podejście do edukacji. Wydarzenie, organizowane przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji, było objęte patronatem medialnym „Edukacji Pomorskiej”. Szczegółowe informacje: <https://tiny.pl/j36d9hcqm>.

M.B.-U.

Fot. M. Idczak

Fot. M. Idczak

Ciekawość poznawcza wśród polskich piętnastolatków

Opracowanie [dostępne nieodpłatnie pod adresem: <https://tiny.pl/2sftm04cy>] jest kolejną analizą tematyczną z serii „Zajrzyj do danych”, poświęconą zagadnieniu ciekawości poznawczej uczniów. Autor, opierając się na wynikach badania PISA 2022, pokazuje związki między ciekawością poznawczą a osiągnięciami uczniów w zakresie podstawowych umiejętności, a także analizuje zróżnicowanie wyników polskich piętnastolatków ze względu na płeć, status społeczno-ekonomiczny i typ szkoły. Publikacja stanowi również próbę odpowiedzi na pytania dotyczące wzmacniania motywacji uczniów oraz korzyści płynących z rozbudzania ich ciekawości poznawczej. Dodatkowo zawiera odniesienia wyników badania PISA do wybranych założeń teorii autodeterminacji.

źródło: <https://ibe.edu.pl>

Fot. B. Kwaśniewska

**Pomorskie Centrum Edukacji
Nauczycieli w Gdańsku**

Instytucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

Organ prowadzący: Samorząd Województwa Pomorskiego
Placówka posiada akredytację — decyzja Pomorskiego Kuratora Oświaty w Gdańsku nr 540/2025 z dnia 1 sierpnia 2025 r.
Placówka wpisana do rejestru instytucji szkoleniowych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku pod nr ewidencyjnym 2.22/00057/2007